

Politični utrinki

Zakaj ta gonja?

S posebno slastjo napada »Slovenec« dr. Marušica. Menda le iz prevelike gorečnosti za vlado pomirjenja, kakor imenuje sedanjo vlado. Seveda nočemo s tem reči, da pričakujemo od »Slovenca«, da bi odpuščal svojim nasprotnikom, še manj pa, da ne bi izkoriščal stvari, od katerih upa, da bi mu mogli prinesiti politični kapital. Ne, tako naivni nismo, pa tudi ne tako slabotni, da bi potrebovali kakšno prizanesljivost.

Vseeno pa moramo vprašati: Če je pod konfinacijski ukaz podpisal dr. V. Popovič, zakaj ne napada »Slovenec« tega v prvi vrsti? In zakaj »Slovenec« molči o onih, ki so bili dr. V. Popoviču stokrat bližji kakor pa dr. Marušič? Ali pa »Slovenec« tudi ne ve, kdo je bil v prejšnji vladi »ekspert za Slovenijo«? Zakaj torej vsa ta gonja edinole proti dr. Marušiču?

Pa še nekaj! Če je odgovoren za konfinacijski ukaz dr. Popovič in če je moral zanj vedeti dr. Marušič, zakaj pa potem za ta ukaz ne bi bili odgovorni in bi morali zanj vedeti tudi vsi ministri Jevtičeve vlade in tudi oni, ki so v sedanji vladi dr. Stojadinovića? Zakaj pa ni »Slovenec« predno je začel svojo gonjo proti dr. Marušiču, vprašal te gospode, kako je s tem konfinacijskim ukazom in kaj ima z njim opraviti bivši minister za socialno politiko?

In zakaj »Slovenec« ne objavi takoj vsega, kar ve, da bi nakrat temeljito obračunal z vsemi, ki so hoteli s »Pofic« in internacijami preganjati svoje nasprotnike? Zakaj ta senzacionalna ogorčenja, ko bi sama dejstva učinkovala močnejše? Seveda le dejstva, ne pa modrovanja!

Samo par ugotovitev

bi navedli mesto odgovora na neresnosti »Slovenskega Naroda«. Jasna in precizna izjava dr. Marušica seveda »Slovenskega Naroda« ni mogla prepričati. Pri nas pravi pregovor, da vsak po sebi sodi. Nemec pa pravi: »Wie der Schein ist, so denkt er.«

Slučaj Pozniča seveda »Slovenskega Naroda« ne zanima, ker da ni v diskusiji. Smo res radevedni, kdaj naj bi bili dejanski napadi na politike v diskusiji, če niso niti takrat, kadar se razpravljajo o nasiljih nad političnimi nasprotniki.

Samo do skrajnosti neinformiran list pa more tudi trditi, da bi imel šef državne uprave v katerikoli banovini to moč, da bi se vse godilo le po njegovi volji. Če nam ne veruje »Slovenski Narod«, pa naj vpraša g. pomočnika bana dr. Pirkmajerja in spoznal bo, kakšno izpričevalo si je napisal.

Opozicija zahteva ustanovitev zakonodajnega odbora

V zvezi s posebnim pooblastilom, ki ga zahteva vlada v finančnem zakonu, zahtevajo nekateri opozicionálni poslanci, da se zopet ustanovi stalni skupščinski zakonodajni odbor, kakor je obstojal do leta 1928. Na ta način bi se preprečilo, da bi vlada obenem imela izvršno in zakonodajno oblast. Ta zakonodajni odbor naj bi štel najmanj toliko članov kakor finančni odbor ter bi bil v času, ko skupščina ne zaseda, nekaka eksekutiva skupščine, ki bi reševal vse nujne zakonske predloge. Poslanci, ki se zavzemajo za tak zakonodajni odbor, predlagajo, da bi se zaradi ustanovitve tega odbora čim prej izpremenil zakon o skupščinskem poslovanju. Pri tej priliki bi se mogle izpremeniti tudi nekatere druge določbe poslovnika. — Prav malo verjetno pa je, da bi vlada na ta predlog pristala.

Obstrukcija opozicije

Na četrtkovi seji je finančni odbor razpravljaval v proračunu prosvetnega ministrstva. Razprava pa je potekala zelo počasi, ker je k vsakemu členu govorilo po več opozicijskih poslancev. Bilo je očitno, da je začela opozicija zavirati delo finančnega odbora z obstrukcijo. Vladni poslanci so z ozirom na obstrukcijo opozicije sklenili, da sploh ne bodo govorili, da se s tem skrajšajo seje odbora. Nekateri opozicionálni poslanci so nastopili celo proti univerzitetni knjižnici v Ljubljani.

Konferenca pristašev Davidovića

V stanovanju Ljube Trandafilovića je bila v sredo zvečer konferenca pristašev g. Davidovića. Konferenca so se udeležili tudi dr. Ivan Ribar, Milan Grol in nekateri drugi ugledni beograjski davidovičevci. Na konferenci so razpravljali o reorganizaciji stranke, o prirejanju shodov in sestankov ter o sodelovanju z Jovanovićevimi zemljoradniki. Ljuba Davidović je v svojem govoru naglasil, da je treba zlasti delati za politiko narodnega sporazuma. Nadalje je napovedal, da bo imenoval poseben izvršilni odbor, ki bo vodil začasno vse posle stranke, dokler ta ne bo začela redno delovati. Treba je organizirati vse napredne elemente, ki se strinjajo v osnovnih točkah demokratskega političnega in gospodarskega programa.

Končno se je govorilo na konferenci o pripravah za nedeljski shod opozicije v Banji Lukli.

Po ekspoziciji angleškega zunanjega ministra

Preokret v angleškem zadržanju?

Odmevi govora v evropskih prestolnicah

Hoare je znova pridobil srca vseh Francozov ...

Pariz, 12. julij. Havas poroča: Francoski tisk je objavil davi daljša poročila o večeršnjem ekspoziciji angleškega zunanjega ministra Hoarea v spodnji v spodnji zbornici ter v svojih komentarjih izraža zadovoljstvo spričo pomirljivega stališča, ki ga je zavzela Anglija tako napram abesinski aferi kakor tudi v drugih aktualnih mednarodnih političnih vprašanjih.

»Petit Parisien« pravi med drugim: Sir Samuel Hoare je znal dati svojemu govoru realističen in plemenit ton. Ekspozicije je tak, da prepričuje vso javnost o mirnem razvoju vseh mednarodnih odnosov v prihodnjih mesecih. Govor je napravil vtis, da se Anglija vrača na linijo februarske resolucije in sklepov konferenc v Stresi. S svojo izjavo o angleško-francoskem prijateljstvu je Hoare znova pridobil srca vseh Francozov.

»Matin« pravi: Jasni in nedvoumni poziv Nemčiji, naj ne okleva s podpisom vzhodnega in srednjeevropskega pakta, je v popolnem skladu s stališčem francoske vlade in zato je vsa francoska javnost dolžna priznati Angliji kljub vsem zadnjim dogodkom miroljubnost in doslednost.

Govor angleškega zunanjega ministra Hoarea

v spodnji zbornici pa je napravil najboljši vtis tudi na francoske diplomatske kroge. Zlasti vlada med njimi optimistično razpoloženje glede na nadaljna pogajanja o letalskem paktu. Pariški merodajni krogi zatrjujejo, da se bo ta pakt, kakor kažejo izjave sira Samuela Hoarea, sklenil med petimi državami v kolektivni obliki, ne pa kot dvostranska pogodba. Glede na to sodijo, da bo Anglija v bodoče opustila tudi v drugih vprašanjih svojo politično prakso ločenih pogajanj.

V Rimu se še ne zanesejo

Rim, 12. julija. AA. Ves italijanski tisk je z velikim zanimanjem pričakoval izjave angleškega zunanjega ministra v spodnji zbornici, ki so ga zanimalo predvsem zaradi napovedi, da bo v svojem ekspoziciji zavzel stališče napram italijansko-abesinskemu sporu. Čeprav so bile izjave ministra Hoarea zelo pomirljive, se listi z njimi vendarle niso zadovoljili in ugotavljajo, da besede angleškega zunanjega ministra ne morejo prepričati italijanske vlade, da je Anglija zares pripravljena opustiti svoje znano stališče v abesinski aferi in pristati na realne koncesije v korist Italiji.

Ameriška pozornost

Washington, 12. julija. W. Ameriški državni tajnik za zunanje zadeve Hull je izjavil novi-

narjem, da vlada z vso pozornostjo motri mednarodno politično situacijo, ki je nastala spričo italijansko-abesinskega spora.

Listi so razšili vest, da se imajo v kratkem sestati zastopniki Italije, Francije in Anglije na konferenco, ki naj bi pripravila sporazum o mirni likvidaciji abesinske afere. Hull je izjavil, da o kakih taki konferenci ni dobil še nikakih informacij.

Pred skupno akcijo za mirno ureditev spora?

Washington, 12. julija. Reuter poroča, da je imel državni tajnik za zunanje zadeve Hull večeraj popoldne dva važna razgovora s francoskim in angleškim poslanikom o italijansko-abesinskem sporu. Kratek komunike pravi, da sta bila oba sestanka čisto informativnega značaja, listi pa izražajo mnenje, da so se na njih posvetovali o skupni akciji za mirno likvidacijo abesinske afere.

Ugledni republikanski senator Pope je imel sredi v radiu govor, v katerem se je dotaknil tudi stališča, ki so ga zavzele Zedinjene države napram temu sporu. Poudaril je, da washingtonska vlada ne more preko svojih obvez, ki jih je prevzela na osnovi Briand-Kelloggovega pakta.

Hoare o abesinskem vprašanju

London, 12. julija. W. Večeraj smo v daljšem izveščku prinesli oni del Hoarejevega ekspozicije, ki se je nanašal na splošna mednarodna vprašanja. Bilo bi pa odveč pripominjati, da je glavno zanimanje veljalo onemu delu njegovega govora, v katerem je razložil stališče angleške vlade do italijansko-abesinskega spora.

Hoare je v glavnem poudaril, da bi morebitni spopad med Italijo in Abesinijo imel najhujše posledice, ne samo za obe sporni državi, marveč tudi za splošno evropsko politično situacijo. Anglija se je zato odločila, da bo z vsemi silami delala na tem, da prepreči tak spopad, bodisi s pomočjo dogovora med Francijo, Italijo in Anglijo iz leta 1906, bodisi s pomočjo intervencije DN. Hoare je posebno poudaril, da Anglijo pri tem ne vodijo nikakoli posebni kolonialni interesi, marveč samo želja, da po svojih močeh pomaga preprečiti zaostroitev spora, ki bi bil za Evropo usoden.

Izmed njegovih tozadevnih izjav so vzbudile posebno pozornost naslednje:

Angleški realizem

Angleška vlada hoče izvajati realizem, ki edini odgovarja njeni dolžnosti napram kolektivnemu miru. Ta ugotovitev, je dejal Hoare, me vodi da ključa kolektivne varnosti, to je Društva narodov in do angleškega zadržanja napram njemu. Naša dolžnost je, da storimo vse, kar je v naši moči, da preprečimo krizo, ki bi utegnila oslabiliti in porušiti načela, na katerih stoji DN in od katerih je odvisen njegov mirovni vpliv. To je bila naša vodilna misel, ko smo se odločili, da predlagamo rimski vladi konkretne predloge, da se prepreči vojna. Slo nam je samo za pomirjenje in mirno ureditev in vse govorice o tem, da nam gre samo za naše kolonialne interese in da v ta namen zbiramo že svoje čete v naših kolonijah, ki meje na Abesinijo, so povsem brez podlage. Nadejam se, da bodo te moje izjave na vidnem mestu objavili vsi oni italijanski listi, ki so zagrešili te obdolžitve.

Edenovi predlogi v Rimu

Prehajam k bistvu vprašanja. Namenoma nečem ponoviti podrobnosti o razgovorih, ki sta jih imela g. Mussolini in naš minister Eden. Razgovor je bil zaupnega značaja. Do njega



je prišlo na našo izrecno željo in g. Eden je te razgovore vodil na podlagi svojih navodil. Menim, da pomenja nekaj pozitivnega že dejstvo, da je do teh razgovorov sploh prišlo. Opozoriti hočem samo na nekaj: Mussolini in Eden nista mogla biti bolj odkrita, kakor sta bila ob priliki teh razgovorov. Dodajam, da smo pokazali vedno dovolj razumevanja za italijanske težnje po ekspanziji preko morja. V preteklosti smo to našo uvidenost dokazali tudi konkretno. (Lepo in odkrito priznanje! Op. ur.) Toda ali sta potreba italijanske ekspanzije in pritožbe proti postopanju abesinske vlade že zadosten vzrok za izvajanje vojne? V preteklosti smo bili navajeni reševati spore te vrste, ne da bi se zatekli k orožju in tudi sedaj nikakor nečemo opustiti nobene prilike, ki bi pripomogla do mirne rešitve spora, pa naj bo to pogodba iz leta 1906, ali mehanizem ženevske institucije, ali pa oboje skupaj. Mi smo enostavno samo za mir in zato ponavljamo, da bomo storili vse, da odvrnemo vojno nevarnost.

Lloyd George in Chamberlain

o smernicah angl. zunanje politike



Lloyd George

London, 12. julija. W. Na večerajnji seji spodnje zbornice se je oglašil k besedi tudi stari angleški državnik Lloyd George. Obravnaval je pred vsem versajsko mirovno pogodbo ter izzval v zbornici veliko pozornost. Poudaril je, da je bila ta pogodba sklenjena v zelo neugodnem času in je izzvala na eni strani nepisno ogorčenje. Takrat so se v angleškem parlamentu oglašili proti tej pogodbi le konservativni poslanci, toda ne s pripomba, da je preostala, temveč baš nasprotno. Med njimi je bil tudi sedanji angleški zunanji minister Samuel

Hoare. Pozneje je tudi on postal v svoji sodbi bolj umerjen. Vsekakor je treba obžalovati, da so bile izvedene najtežje določbe te pogodbe, ne da bi se hkratu izvršile tudi one določbe, ki so bile dejansko pravične. Vsa pogodba je postala zaradi tega za premagane narode velika krivica. Nemčija je bila spričo nje še leta 1926. popolnoma razorožena. Clemenceau je sicer obetal v imenu vseh zaveznikov, da se bodo, če se Nemčija razoroži, razorožili tudi oni. Ko je bil Chamberlain angleški zunanji minister, je zares bilo že vse prepričano, da se bo razorožitev pričela dejansko izvajati, toda določbe versajske mirovne pogodbe, ki se nanašajo na razorožitev, so še vedno ostale na papirju.

Nasprotno so se na vseh straneh pričeli na novo oboroževati. Tudi Nemčija ni zaostajala. Danes so Nemci tako daleč, da bodo v najkrajšem času najjačja oborožena sila na svetu in da jim bosta morali celo Francija in Rusija prepustiti svoje prvenstvo.

Angleška vlada je v zadnjem času dejansko pričela pogajati se z Nemčijo o miru, a kakor kaže, bodo ostala ta pogajanja stvarno brez haska.

V debato je posegel tudi

Austin Chamberlain,

ki je zavzel nasprotno stališče. Poudaril je, da so se razveljavile baš najtežje določbe versajske pogodbe: Ukinito se je reparacije, zavezniške čete so se umaknile iz Porenja celih pet let pred potekom predvidenega roka in končno je Nemčija preko versajske pogodbe uvedla vojaško obveznost in se pričela na novo oboroževati.

Zastopniki romunskega združništva v Ljubljani

Ljubljana, 12. julija.

Danes je prispel v Ljubljano profesor na komercialno-ekonomski visoki šoli v Bukarešti dr. Gromoslav Mladenac, član ožjega odbora mednarodne združne zveze. — V njegovem spremstvu je tudi direktor za združništvo v romunskem poljedelskem ministrstvu I. Naum.

G. Mladenac potuje v Basel, kjer bo imel predavanje na mednarodni združni šoli. Po svojem ogledu združne organizacije v Beogradu, Zagrebu, Mariboru in drugih mestih se je zelo pohvalno izrazil o solidnem in naprednem jugoslovanskem združništvu. Zavzema se zlasti za čim tesnejše sodelovanje med romunskim, bolgarskim in jugoslovanskim združništvom, kar prča njegova izjava:

»Imamo skupne potrebe in moramo ustvariti fronto, tako da bodo naše države predstavljale eno gospodarsko celoto. Temu cilju more služiti bolj kakor vsaka druga organizacija združništva. Srečen sem, da sem našel razumevanje za to, kakor pri vas, tako tudi v Bolgariji.«

Eno najlepši del dr. Mladenaca, »Zgodovina ekonomskih doktrin«, je prevedeno v razne jezike, med njimi tudi v slobohrvaščino.

Velika vrtnarska razstava na IV. Mariborskem tednu

Maribor, 12. julija.

Znano je, da je bilo vrtnarstvo v Mariboru že pred vojno zelo razvito, saj so bile naše vrtnarske specialitete svetovno priznane. Tako so mariborski vrtnarji s svojimi pridelki prišli tudi na taktatne svetovne trge, kakor na Dunaj, Graz, Budimpešto in drugam. Pa tudi po vojni je ostalo vrtnarstvo v Mariboru na zelo visoki stopnji, kljub temu, da se je morala preorientirati, kar so pač posledice časovnega toka. Že vsakoletne vrtnarske razstave na Mariborskem tednu so številne obiskovalce pritegnile o visoki kvaliteti mariborskih vrtnarskih pridelkov, kar bomo mogli spoznati zlasti na letošnjem IV. Mariborskem tednu, ker bo vrtnarska razstava prirejena v mnogo večjem obsegu kot doslej. Poleg mnogih mariborskih aglinih zasebnih vrtnarskih podjetij, se bo na tej razstavi uveljavila tudi vrtnarija Mestnega olespevalnega društva, ki oskrbuje vse javne nasade v Mariboru.

Šahovski turnir

5. kolo

Iznenadenje 5. kola je bila partija dr. Astaloša s Savo Vukovićem, ki se je končala s porazom dr. Astaloša. Partija Tota proti Kostiću se je končala z zmago Kostića, ker je Tot v slabih poziciji prekoratil čas. Schreiber je proti Trifunoviću remiziral. Enako se je končala remis partija Bröder—Tomović. Partija Petrović—Pire je bila prekinjena v nekoliko boljši poziciji za Pirea. Zelo dramatična je bila partija Avirović—Filipović, ki pa je ostala nedoigrana. Najbrže pa bo remis. Zelo ostra je bila borba med Königom in Drezgo, ki tudi ni bila doigrana.

Iz 4. kola prekinjene partije so se končale s tem rezultatom: Nedeljković je remiziral z Astalošem, Avirović s Tomovićem in König s Trifunovićem. Partija Drezga—Kalabar je ostala nedoigrana.

Stanje po 5. kolu: Kostić 3½ (1), Trifunović 3½, Pire 3 (1), Vuković 3 (2), König, Schreiber in Nedeljković 2½ (1), Astaloš 2½, Tomović 2 (1), Bröder 2, Petrović 1½ (1), Drezga 1 (2), Filipović, Tot in Avirović 1 (1), Kalabar ½ (2).

Beograd, 12. julija. b. Danes se je nadaljevalo 6. kolo za šahovsko prvenstvo Jugoslavije. Remizirala sta Vuković in Nedeljković. Schreiber je premagal Drezgo, Tomović pa mojstra Astaloša, kar je bila naravnost senzacija današnje dopoldanske tekme.

Nas vas

Društvo kmetijskih fantov in deklet

v Sv. Planini priredi 14. julija t. l. prvo tekmo koscev;

v Črnomlju priredi 14. julija prvo tekmo žanje in kolesarsko dirko pri gosp. Gorupiču v Loki;

v Dravljah pri Celju priredi 14. julija tekmo žanje;

v Središču ob Dravi priredi 14. julija v Obrežu na njivi tovariša Šala tekmo žanje; ob 14. je izpred občinske hiše v povorki odhod na tekmovališče v Obrež. Po tekmi se izvrši razdelitev nagrad, nato pa bo velika kmetijska veselica na vrtu g. Marčeca;

v Mirni peči in Šenkovem turnu priredi 14. julija tekmo žanje;

v Notranjih Goricah priredi 14. julija kolesarsko dirko;

v Frankolovem vprizore člani društva 14. t. m. komedijo »Divji in nedeljski lovec«;

v Velikem Obrežu priredi 14. julija t. l. tekmo žanje, ki bi morala prvotno biti minulo nedeljo, a je bila zaradi slabega vremena odpovedana. Zbirališče žanje, koscev, grabljic, konjenikov, kolesarjev in ostalih skupin, je ob 2. popoldne preneha gasilskim domom v Velikem Obrežu. Kakor je razvidno iz sporeda, bo ta tekma prvi resnični izraz mlade kmetijske organizacije. Mladina se dobro zaveda, da je le v slogi in složenem delu dosegljiv uspeh slovenske vasi;

v Dobravi pri Kropi na Gorenjskem so prav tako morali zaradi slabega vremena za minulo nedeljo napovedano tekmo koscev preložiti. — Društvo zato priredi tekmo 14. t. m. in vabi vse prijatelje slovenskega podeželja, da si ogledajo prizadevanje slovenske kmetijske mladine.

Povsod so okoliška društva vlnjudo vabljenja, da prireditve posameznih društev posetijo in ne prireduje isti dan lastnih prireditev.

Tukajšnje Društvo kmetijskih fantov in deklet priredi v nedeljo, dne 14. julija ob 3. uri popoldne »Tekmo žanje«, združeno z veselico. Vse ljubitelje kmetijske mladine iskreno vabimo, da na ta dan polite v Dramlje.

Radio

Sobota, 13. julija.

Ljubljana: 12.00 Šlagerji (plošče) — 12.45 poročila, vreme — 13.00 čas, obvestila — 13.15 vesel popevke (plošče) — 14.00 vreme, spored — 18.00 radijski orkester — 18.45 zunanje politični pregled (dr. Jug) — 19.10 čas, poročila, vreme, spored, obvestila — 19.30 nacionalna ura: Umetnost našega največjega portretista Konstantina Danijela (Veljko Petrovič) — 20.00 pester večer, radijski orkester, plošče — 21.30 čas, poročila, spored — 22.00 Pojdimmo za Savo (nadaljevanje).

Beograd: 20.00 Kvartet — 20.30 »Zbogom Mimi«, Benatzkega opereta.

Zagreb: 20.30 Zvočna igra — 21.00 Operetna glasba.

Tuje postaje

Berlin: 20.10 Koncert vojaške godbe, radijskega in plesnega orkestra. — Beromünster: 19.45 Pesmi — 20.10 Pester večer. — Bratislava: 20.55 Literarni kotiček — 21.10 Iz dunajskih operet, rad. orkester. — Breslau: 20.10 Pester večer na deželi. — Deutschlandsender: Vesele fanfare. — Frankfurt: 20.10 Pester zabavni večer. — Hamburg: 19.00 Orkestralni koncert — 20.15 »Fatinica«, Suppejeva opereta. — Huitzen: 21.00 Vojaska godba 21.20 Harmonika. — Lipsko: 20.10 Koncert treh orkestrorov in solistov. — Luxemburg: 20.25 Orkestralni koncert. — Milan: 20.40 Pester program po napovedi — 21.30 Simfonični koncert. — München: 21.00 Narodne pesmi. — Paris: 20.15 Koncert Lustuera — Praga: 20.10 Vojaska godba. — Rim: 20.40 »Ave Maria«, Allegrova opera. — Strasbourg: 20.30 Petje in klavir. — Dunaj: 20.30 Orkestralni koncert.

Gustav Strniša:

Mrtva točka

Kdor stoji in ne napreduje, ta pač nazaduje. Točka, na kateri je obstal, je mrtva točka ali mrtvišče, lahko bi jo pa tudi imenovali črno piko.

Zanimiva je taka pika, kajti najrajši si jo dajejo med seboj umetniki. I umetniki so prosvetljeni ljudje, ki vedo kaj delajo.

Sediš v krčmi, pa pride prijatelj, ki ti je bil vedno najdražji drug. Danes se drži nekam hladno in prisiljeno.

»Vsi hudiči! Kaj je s teboj?« se zadereš nad njim.

On te hladno pogleda in te vlnjudo opozori na dostojnost. Smeješ se mu in piješ. Tudi on pije. Ko ga ima že doberšno mero pod svojimi umetniškimi kodri, ti zaupno pove, da stojiš na mrtvi točki.

»Črno piko imaš, prijatelj! Drugi so ugotovili. Težko jo boš izbrisal, saj veš, da se tega morda človek ne more odkrižati.«

Ti ga gledaš in se mu smejaš, a on je ves resen in zatosten.

»Smiliš se mi, lepo si ustvarjal, velik človek si bil. Zdaj pa stojiš na mrtvišču. E. redki so ki pridejo brez te nadloge do praga smrti!«

Ko še nekaj časa pijeta, ti zaupno prizna, da je ta ali ona družba prosvetljenih spoznala, da nič ne napreduješ in ti zato prisodila črno piko. In ko imaš črno piko, si nekaj izobčenec med njimi, kajti za nižjega te smatrajo.

No, to ni hudo ljudem, ki imajo močne duše

Za uspešno delo učiteljev v šoli in med narodom

Drugi dan zborovanja narodnih učiteljev — Važne resolucije

Ljubljana, 12. julija.

Včeraj popoldne so zborovali razni odseki Jugoslovanskega učiteljskega združenja in pripravili referate, ki zadevajo njihove odseke, danes popoldne pa je zborovanje vsega učiteljsstva v Delavski zbornici razpravljalo o doganjanju teh odsekov in je končno po nekaterih izpolnitvah bila sklenjena resolucija, ki vsebuje vse, kar zadeva šole in pa učiteljski stan.

Učenci v prenatrpanih in nezdružljivih razredih

Resolucija pravi, da ima združenje učiteljev predvsem namen skrbeti za narodno šolo, katere preživlja posebno v današnjih težkih časih kritično dobo. Izkazala se je potreba po zidanju mnogih in zdravih šolskih poslopij, kar pa je bilo v današnji gospodarski krizi nemogoče. Jasno je, da otroci, ki iz dneva v dan posejajo šolo v prenatrpanih razredih, niso mogli pokazati tistih uspehov, ki bi si jih želela tako učitelj, kakor tudi starši. V zdravstvenem oziru vplivajo slabi in nezaščiteni prostori škodljivo. Vsi učitelji opozarjajo odločilne kroge na težak položaj, v katerem se nahaja narodna šola in da se vsaj v neki meri odpomore z zidanjem novih šolskih zgradb. Zlasti v siromašnejših in hribovitih krajih je potreba izdatnejših podpor za samo vzdrževanje šol, pa naj se določijo primerna sredstva v šolskih proračunih. Samo če bodo šolski odbori imeli potrebna gmotna sredstva in bo število otrok v vsakem razredu primerno, bo šola lahko korakala s časom in v polni meri ustrezala narodnim kulturnim potrebam.

Monopol na zvezke in knjige se ni obnesel

V praksi se je izkazalo za kvarno, da ima država monopol na šolske zvezke in da je treba zvezke plačevati naprej, kar je zlasti pri siromašnejšem sloju zvezano s težkočami, ker mu onemogoča pravičen pouk v smislu sodobne vzgoje. Zato naj se monopol na šolske zvezke ukine. Tudi monopol na učne knjige ne pomeni pocenitve, ampak je obšutno zadel revne sloje, ki še danes komaj zmagujejo stroške za svoje otroke. Ministrstvo naj zato odloči razpis za nove učne knjige, dokler se zakon o učnih knjigah ne podredi potrebam narodne šole.

Šolstvo naj vodi le prosvetna oblast

Novi učni načrt in program za novo šolsko leto kaže svoje napake.

Potrebno bi jih bilo še pravočasno popraviti, obenem pa tudi rešiti vprašanje novih učnih knjig. Šola, ki je temelj in osnova narodnega napredka se more razvijati samo pod vodstvom strokovnjaka. Šolstvo ne sme imeti nobene zveze s politično upravo, ampak mora biti podrejeno samo banovinskemu prosvetnemu vodstvu.

Izobrazbo učiteljev je treba poglobiti

Glede na vedno večje zahteve učiteljskega dela v šoli in med narodom, naj se korenito reformira način učiteljske izobrazbe. Treba jo je poglobiti, učitelj pa se mora živeti v bistvo svojega poklica, v psihološka in pedagoška vprašanja tudi v znanstvenem pogledu. Učitelju

je potrebna tudi akademska izobrazba. Zato naj se učitelji začasno izobražujejo na dveletni pedagoških akademijah, pogoj za vstop pa bodi dovršena popolna srednja šola.

Stalnost — pogoj za uspešno delo

Veliko je delo, a velikega pomena je delo učiteljskega izven šole. To pa je učitelju prinašalo čisto samo razočaranje in žrtve.

Da se pa učitelj zasidra v svojem kraju in do dna spozna njegove razmere, pa mu je potreba stalnosti, tudi s čisto šolskega in narodno prosvetnega vidika. Oboje je namreč v nerazdružni zvezi med seboj. Zato je treba, da odločilni krogi priznajo učiteljem stalnost v službi, kakor na službenem mestu. Veliko nepravilno povzroča, da letos ni bilo razpisanih službenih mest. Način oddajanja službenih mest je v praksi pokazal vse polno senčnih strani za šolo in šolsko delo. V bodoče naj se službena mesta razpisujejo mesečno in se oddajajo sproti, premestitve pa naj se izvedejo ob velikih počitnicah. Brez razpisa naj se nobeno mesto ne odda. Vprašanje brezposelnih učiteljskih abiturientov je poskušala šolska oblast rešiti tako, da je letos večje število abiturientov nastavila in s tem zmanjšala brezposelnost med učiteljskim, obenem pa so šole dobile novo učno moč. Zaradi premestitev in odpustov učiteljsva iz službe je bilo ob koncu šolskega leta šolsko delo še prav posebno prizadeto, zato se pa pričakuje, da bodo odpušteni učitelji poslavljeni na stara mesta kar zahteva interes šolskega in izvenšolskega dela.

Ker so bili disciplinski predpisi zakona o narodnih šolah doslej neprimerni, je treba, da se za učiteljsvo uzakonijo moderni disciplinski predpisi uradniškega zakona, predvsem zato, da se učitelj čuti osebno varnega in zaščitenega pred neosnovanimi obtožbami.

Znižanje draginjskih doklad je učiteljsvo hudo zadelo

Uredba o znižanju draginjskih doklad je tudi učitelje hudo zadel, ker se je izkazalo, da je 90% poročenih državnih uradnih prisiljenih, da s plačo pomagajo vzdrževati svoje družine, zato pa ta odredba odločno nasprotuje načelu, da sta mož in žena v službi enakopravna tako v dolžnosti, kakor v pravicah. Zato se naj vse take uredbe ukinejo.

Učiteljski stan je utrpel mnogo na svojem ugledu, ko so izgubile svoje stalnost poročene učiteljice, draginjske doklade in stanarino, čeprav jim je pripadala. Kajti izgubili so jo tudi učitelji pri banskih upravah, v prosvetnih, sreških pisarnah in onl, ki so dodeljeni meščanskim šolam. Učitelji vojaki so izgubili vojna leta in zaostali v napredovanju, učiteljem se osparavajo službena leta v službi bivših verskih avtonomij, občinskih narodnih šol in nacionalnih šol družbe C. M. Učiteljice ženskih ročnih del še danes nimajo urejnjega položaja. Šolski upravitelji so izgubili svoje znanje, kontraktualni učitelji in učitelji dnevničarji pa izgubljajo leta kontraktualne oziroma dnevničarske službe, tako za napredovanje, kakor za penzijo. Tudi za učiteljice matere je zakon predvideval posebne ugodnosti glede upokojitve. Zaradi vseh teh izgub trpe učitelji moralno in materialno škodo, trpi pa tudi narodna šola. Zato je pri odločitvah mestnih treba polne uvidenosti in razumevanja za potrebe in pomembnost učiteljskega dela med narodom.

V „Kovini“ zopet delajo

Maribor, 12. julija.

V četrtek je bil dosežen v »Kovini« sporazum med vodstvom in delavstvom. Delavstvo je sklenilo s podjetjem kolektivno pogodbo in se je

danes zopet podalo na delo. Ob tej priliki popravljamo našo vest o stavki v toliko, da ni bilo tu v ospredju mezdno gibanje, temveč zgolj ureditev nekaterih internih zadev.

Tedaj se je gospod Klemen zarežal, da so se gospe začudenc ozrli:

»Vaš fant ni umetnik. Dal sem mu črno piko. No, morda bi bil umetnik, če bi bil imel slabši okus v ljubezni. Iz same ljubezni do vas, sem mu pritiskal listi pečat oslabelosti in ga postavil na mrtvo točko. Z njene sence ne pride nikoli več! Prikljenjen bo na mrtvišče, pa če ustvarja čudeže!«

Lepa Milena se zasmejala:

»Njegova notranjost je močna in zdrava! Zmagal bo!«

»Nikoli ne!«

»Pa tudi jaz sem močna in pomagala mu bom! Poglejte mojo silo!«

Ze naslednji hip je skočila kvisku in pritiskala gospodu Klemenu tako zasušno, da se je skoraj prevrnil s stola.

Drugi dan je lokalni list pisal o nedolžnem škandalu, ki se je pripetil enemu največjih umetnikov v krčmi »Pri beli vrani«.

Pravega vzroka ni navedel, le nekaj je namigaval o romantičnih pisateljih.

Bregar je knjalu nato izdal novo novelo. Milena se ni prav nič začudila, ko je napisal gospod Klemen sijajno očrno polno priznanja in občudovanja.

In ko je bila spel v družbi umetnikov in se ji je gospod Klemen molče poklonil, se mu je očarljivo nasmejala:

»Vendar je Bregar preko mrtve točke!«

»A kaj če bi ne bil!«

»Skandalček bi se ponavljal!«

Gospod Klemen je zardel in molčal.

Prvi dan zleta bolgarskih Junakov

30.000 Sokolov v sprevodu

Sofija, 12. julija.

Nj. Vel. kralj Boris je danes na svečan način otvoril VIII. zlet bolgarskih Junakov. Ze v zgodnjih jutranjih urah so korakali po sofijskih ulicah v impozantnih kolonah in vzornem redu bolgarski Junaki, jugoslovanski, češkoslovaški, poljski in ruski Sokoli z mnogimi godbanji in prapori. Na trgu sv. Aleksandra Nevskega je bil slik. Vse ulice so bile nabito polne občinstva, ki so navdušeno pozdravljale junaške in sokolske vrste.

Nj. Vel. kralju Borisu so bile prirejene navdušene ovacije, sprejeli so ga predstavniki bolgarskih Junakov in člani slovanskih sokolskih zvez. Navzoči so bili tudi člani vlade, diplomatskega zbora in druge odlične osebnosti. Po prihodu kralja so fanfare zaigrale bolgarsko himno, nakar se je v spremstvu predsednika generala br. Raška Atanasova prisrčno pozdravil z zastopniki jugoslovanskega, češkoslovaškega, poljskega in ruskega Sokolstva.

Po svečani službi božji je kralj Boris pozdravil Junake in izrekel dobrodošlico slovanskim Sokolom, nakar se je vrnil v dvor, med navdušenimi ovacijami Sokolstva in občinstva. Po odhodu kralja so se razvil impozanten spreved, ki so mu na čelu korakali jugoslovanski Sokoli, češkoslovaški, poljski in ruski, nato pa dolge vrste bolgarskih Junakov. Vseh udeležencev spreveda je bilo nad 30.000. Spreved je krenil skozi dvorni vrt in strumno defiliraj pred Nj. Vel. kraljem Borisom. Defile je trajal nad dve uri ter je kralj vsakemu oddelku prisrčno odzdravljaj. Popoldne so bile na stadionu Junakov telovadne tekme. Tako sijajnega spreveda »Sofija še ni doživela in še nikdar ni bilo slovansko Sokolstvo deležno tako iskrenih in bratskih pozdravov.

Obupno dejanje starca

Javor, 12. julija.

Naš mirni kraj je nedavno razburila novica, ki na kmetih ni vsakdanja. Posesnik Kamnikar Miha iz Javorja štev. 10, se baže ni razumel s svojo družino. Kakor pripovedujejo, mu je nesoglasje v lastnem domu tako zagrenilo življenje, da si ga je sklenil končati sam. Reš se je kljub svojim 67. letom obesil v svoji hiši v sobi nad posteljo. Lahko si mislimo, kako je strašen prizor razburil domače in vso vas. Tembolj žalostno je to zato, ker je ta samomor že drugi primer v toku poldruga leta. Kakor so taki pojavi žalostni, smo vendar prepričani, da so le osamljeni in da ni mogoče govoriti o življenjski pottosti kmetijskega življa. Vsi merodajni činitelji pa naj bi skrbeli za slovensko vas na tak način in v taki meri, da bi slični žalostni slučajji sploh izostali.

Obsojen goljuf

Danes popoldne se je pred okroglim sodiščem zagovar al 29 letni Alojzij M. iz Dola pri Domžalah, po poklicu čevljarji prirezovalce na črnučah, ker je goljufal in vršil razne prevare kar obrtoma. Bil je tudi že večkrat kaznovan, na dolgu pa ima še veliko kazni za 1 leto in 3 mesece.

Svoje prevare s knjižnicami je vršil tako, da se je svojim žrtvam predstavljal za raznimi imeni, tako kot Majdelič Slavko iz Domžal, drugič kot Likar Viljem, ali kot modelir s Črnuč, ki hoče plačati kupnino za neko že kupljeno zemljišče. Nekoč je izvalil denar, češ da ga rabi za dvig neke pošiljke na kolo-dvoru. V Vinkovcih se je predstavljal kot nečak tovarnarja »kož in čevljev« Akršič v Ljubljani, češ da rabi denarja za potovanje. Tako je izvalil nekemu Burkelju hranilno knjižnico Mestne hranilnice ljubljanske štev. 175.298 z vlogo 10.066 dinarjev, poleg tega pa še 300 Din. Prevalar je celo nekega advokata za 50 dinarjev, od nekega doktorja pa si je pridobil hranilno knjižnico na ime Ivanka Javoršek. Lansko leto je stanoval v Ljubljani pri neki stranki proti plačilu mesečnih 500 dinarjev, nenadoma pa je odpotoval, ne da bi poprej poravnal svoje dolgove.

Sodišče ga je danes obsodilo zaradi lažnega predstavljanja in večkratne prevare, ker je lažne listine uporabljal kot prave, na 1 leto in 5 mesecev robije ter 120 dinarjev globe ali ob neizterljivosti še na 2 dni zavora. Poleg tega pa ima M. na grbi še 15 mesecev zavora, ki mu jih je naložilo mariborsko sodišče, tako da bo moral zdaj odsedeti skupno 2 leti in 8 mesecev za mrežo.

Prejeli smo

Včeraj je »Slovenec« ugotovil, da tudi »Slovenski Narod« pomaga intrigirati. Komu, sicer ni povedal, vendar ima pa menda v mislih sebe, saj na isti strani z debelimi črkami vrtja in svedra proti Šentjakobskemu odru in pevskemu društvu Ljubljanski Zvon ter se pri tem dela, kakor bi bilo tako govoreno na občinski seji. Čeprav se je na seji pojavila tudi ostra opozicija, vendar proti temu društvu niti nikdo črnil niti besedice. Saj Ljubljana in tudi vsa banovina skoraj brez izjeme s spoštovanjem gleda na njuno delo, ki je v največjo korist vsem našim diletantom in vsem povsem brez razlike, če so naročniki »Slovenca« ali ne. Preizkušena goreča skrb za Ljubljano ima pa sedaj tudi najlepšo priliko za opozorilo svojih najbližjih, da ti dve skrajno postrvovalni društvi se nikdar nista dobili niti najmanjše državne podpore. Prosimo prav lepo, da ju naučite, kako bi mogli priti do nje. S tem boste vsaj malo umirili svojo odkritosrčno skrb za Ljubljano!

Dnevni dogodki

× Na banovinski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu bo 22. julija od 8. do 12. in od 14. do 18. sadjarski tečaj. Na tečaju bodo razpravljali: O pravilnem obiranju in shranjevanju sadja, o sadni trgovini, o sadnih boleznih in škodljivcih ter o letnem škropljenju. Vljudno vabljeni vsi sadjarji.

× Zagrebska gledališka afera. Zagrebški igralci so poslali zagrebškemu dnevniku poročilo, v katerem pojasnjujejo svoje razmerje do sedanega upravnika zagrebskega narodnega gledališča g. Petra Konjovića. V poročilu poudarjajo, da je Peter Konjović imel nalogo, da sanira zagrebsko gledališče. Izkazalo se pa je, da je vse le obljubil in da svoje besede ni nikoli držal, kajti finančne zadeve svojega gledališča ni uredil, razen tega je pa še umetniški nivo gledališča pod njegovim vodstvom padel. Igralci so prepričani, da bo minister za prosveto rešil povoljno spor med igralci in sedanjim upravnikom, kajti odposlal je v Zagreb posebno uradno komisijo, ki bo ugotovila stvarno stanje. Glede na časopisne vesti, da je združenje gledaliških igralcev na kongresu v Sarajevu določilo 200.000 Din zagrebškemu igralcem za borbo proti sedanjemu upravniku, pojasnjujejo, da ta denar ni namenjen za to borbo, temveč za pomoč članom zagrebskega gledališča za zdravljenje in oddih med počitnicami.

Volitve za jesen LUTZ
× Angleski dijaki na Ohridskem jezeru. Filip Illiot, asistent za zoologijo v Cambridgeu, je odpotoval s skupino dijakov iz Londona na Ohridsko jezero, kjer bo proučeval ribe v jezeru. V Ohridu se bodo dijaki zadržali več tednov.

× Vsem naročnikom in čitateljem »Grudez«, mesečnika za kmetijsko prosveto, sporočamo, da se nahaja uredništvo »Grudez« sedaj v Ljubljani, Pražakova ul. 11/III, uprava pa v Kolo-dvorski ul. 7.

Prima lister suknjiče v vseh barvah dobite zelo poceni pri PRESKERJU, Sv. Petra cesta 14

× Direktor beogradske opere premeščen v Zagreb. Beogradski časopisi poročajo, da je direktor tamošnje opere g. Stevan Hristić premeščen v Zagreb. Sam je prosil, naj ga upokoji, ker ne želi več ostati v dosedanji položaji. Njegova ostavka pa ni bila sprejeta, pač pa so mu ponudili vodstvo zagrebske opere, katero je Hristić sprejel. Za direktorja beogradske opere pa bo imenovan dosedanji direktor zagrebske opere Krešimir Baranović. Časopisi poročajo še, da zahteva beogradska publika nazaj dirigenta Lovra Matačić, ki je doslej dirigiral v Zagrebu.

× Kreftovi »Malomeščani« v Osijeku. Po repertoarju, ki ga je že dni objavil upravnik osijejskega gledališča, so uvrščeni med dela za prihodnjo sezono tudi »Malomeščani« našega pisatelja in režiserja Bratka Krefta. Osijejsko gledališče je za prihodnjo sezono angažiralo gđ. Nives Novič, ki je letos absolvirala dramatsko šolo na Dunaju.

INSERIRAJTE V „GLASU NARODA“!

Naznanjam

da sem preselil svojo drogerijo v novi Poštni dom — nasproti Sv. Krištofa ter se cenj. občinstvu vljudno priporoča drogerija GUŠTIN MILAN

× Kupovala sta si poročno obleko. Pred sodiščem v Ljubljani je bil obtožen neki Miha K. iz Zaloge, ker je svojim tovarišem po medsebojnem dogovoru 16. novembra lani prerisal brez vednosti Čertanca Ivana, štampiljko, glasečo se na ime: Ivan Čertanec, krojač, Černuče 71 pri Ljubljani, s katero sta opremila potem več naročilnic za razne ljubljanske trgovce in jih prevajala, češ da naročata za imenovanega krojača raznega manufakturnega blaga. Nadebuda tovariša sta hotela na ta način dospeti do poročne obleke, toda pri neki trdki so bili bolj bojazljivi in tako sta se oba ujeta v zanko. Miha K. je bil za zdaj obsojen, ker je bil glavni delež prevare na njegovem tovarišu, proti kateremu bo razprava posebej, samo na 1 mesec in 10 dni strogega zaporu ter 300 Din globe pogojno za 3 leta.

× Nacionalna ura. Ob 19.30 predava gosp. Veljko Petrovič o umetnosti našega največjega portretista Kostantina Danijela.

× Gre za plačilo dolžne najemnine. Glede na trditve, da je bil Stadion odpovedan SK Iliriji, ker nameravajo zopet oživiti organizacijo »Orele«, smo se obrnili na predsednika SK Ilirije g. dr. Stanka Lapajneto, ki nam je izjavil naslednje: SK Ilirija nima seveda nobene zveze z vestni ljubljanskim popoldnevnikom, ki so tudi netočne. Nismo želeli, da bi se ta zadeva obravnavala javno, ker je to popolnoma interna zadeva med SK Ilirijo in upravo Stadion. Gre samo za plačilo dolžne najemnine zadrugi, kateri naj uprava SK Ilirije plača pogojno najemnino. Vsako drugačno tolmačenje te najemnine zadeve je seveda samovoljno in brez podlage.

× Vtihotapljenе starine. Iz Siska poročajo, da so prišli na sled tihotapcem, ki so iz mesta prodajali starinske slike in predmete v Italijo. Ugotovili so, da tihotapci pošiljajo starine v Italijo preko Romunije.

× Karlovac zahteva novo gimnazijo. Letos se je vpisalo na karlovski gimnaziji 263 novih učencev, od teh jih izpita ni naredilo 27. Vsega dijaštva bo na gimnaziji okoli 1000. Zaradi tega bo karlovska gimnazija najmočnejša v državi. Če upoštevamo, da je imela ta gimnazija pred vojno le okoli 350 dijakov, in so gimnazijski prostori ostali taki, kakor so bili nekdanj, se nam zdi upravičena zahteva Karlovca za novo gimnazijo.

× 20 milijonov dinarjev za opij. Te dni so začeli v Južni Srbiji odkupovati opij. Odkupna cena znaša 20 Din za jedoto morfina. Za letošnjo žetev opija je vlada odobrila 20 milijonov dinarjev.

× Proslava 40letnice Orožnove koče. Lani je nameravalo Slovensko planinsko društvo proslaviti 40letnico Orožnove koče, najstarejše planinske postojanke našega društva, kar pa je preprečilo slabo vreme. Zato proslavi ta jubilej letos. Proslava 40letnice bo v nedeljo 14. julija t. l. v Orožnovi koči na Črni Prsti. Odhod prve skupine je v soboto 13. julija popoldne s vlakom iz Ljubljane gl. kolodvor ob 12. uri. Prihod v Boh. Bistrico ob 15.11 uri. Ob 16. uri pohod na Črno prst do Orožnove koče, kjer bo ta skupina prenočila. Druga skupina se odpelje v nedeljo 14. julija zjutraj z izletnim vlakom ob 5.02 z gl. kol. v Ljubljani. Prihod v Boh. Bistrico ob 8.02 uri; takoj nato vzpon na Črno prst do Orožnove koče, kjer prične slavnost ob 11. uri. Povratek iz Boh. Bistrice z večernim izletnim vlakom ob 19.09 uri.

× Dvojni številki »Grudez«, mesečnika za kmetijsko prosveto, ki izide 20. avgusta t. l., bo priložena nova priloga vzorcev za naše žene in dekleta, na kar že danes opozarjamo. Naročajte »Grudez«, poravnajte naročnino!

Ljubliana

DNEVNA PRATIKA.

Sobota, 13. julija. Katoličani: Marijeta, pravoslavni: 30. junija, Sabor 12 apostolov.

DEZURNE LEKARNE:

Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12, Komatar, Vič-Glince, Tržaška cesta 12.
× Sentjakobsko pevsko društvo v Ljubljani priredi v nedeljo 14. julija t. l. ob 16. uri na letnem telovadišču Sokola »Ljubljana IV« ob Dolenjski cesti vrtno veselico. Vabimo vse dobrotnike, prijatelje in članstvo društva. Sodeluje godba Sloge.

× Darilne knjižice Mestne hranilnice v Ljubljani. Mestna hranilnica v Ljubljani je nagradila koncem letošnjega šolskega leta najboljšega učenca(ko) vsakega razreda ljubljanskih šol s posebno lično opremljeno hranilno knjižico, glasečo se na vlogo Din 50.—. Radi nepopolnosti izkaza šol ni bila upoštevana Drž. dvor. trgovska šola. Na intervencijo ravnateljstva imenovane šole je Mestna hranilnica zadevo takoj uredila in poslala darilne knjižice naslednjim nagradencem: Ivan Mihelič, Viljem Podhoršek, Stanislava Krušič in Sonja Dintlinjana. Ravnateljstvo šole se Mestni hranilnici najlepše zahvaljuje.

× Umetnostna razstava Dalmatika Inkiostrija v Jakopičevem paviljonu. Dne 14. julija t. l. ob 11. dopoldne otvoril D. Inkiostri svojo retrospektivno razstavo, ki bo odprta do 28. 7. m. Ker razstavlja gospod Inkiostri prvič večje število svojih slik iz raznih časov, se opozarjajo prijatelji umetnosti in vabijo na ogled. Pri tej pri-

terega so slabe gnotne razmere prisilile, da si je skušal pridobiti tujo lastnino na nepošten način, ko na pošten način ni mogel več najti poštenega zaslužka. Bil je sicer že večkrat kaznovan, krivo pa je bilo, ker ni imel dela. Zavarjati se je moral včeraj, ker je ukradel letos maja trdki »Sladkor« v Ljubljani enkrat 7 zabojev sladkorja za 2458 dinarjev, drugič pa 4 zabojne sladkorja za 1420 Din, v noči 30. maja pa je spet poskušal vzeti nekaj zabojev, bil pa je zasačen. Sodišče ga je obsodilo na 9 mesecev strogega zaporu in 3 leta izgube častnih državljskih pravic.

Sokol Vič ima jutri ob 16. javen nastop na letnem telovadišču, na katerega vljudno vabi sokolsko članstvo in cenjeno občinstvo. Zdravo!

× Oko si je iztaknila. Pri rezanju kruha je 7 letni hčerki kočarja Šolarja Nežiki iz Besnice pri Kranju spodletel nož tako nesrečno, da je ostala brez levega očesa. — Delavcu Mihelu Razdevšku je padla pri delu deska na glavo. Poškodba je lažja gnačaja. Oba so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

× Napad iz zasede. V četrtlek se je vračal zvečer proti domu 27 letni delavec Stane Kalšek, stanujoč v Devici Mariji v Polju. Na Vodnikovih cesti ga je nevidoma iz zasede napadel neznanec ter ga snil z nožem v hrbet. Kalška so prepeljali v ljubljansko bolnišnico, za neznanecem pa poizveduje policija.

× Z odra je padel. Včeraj zjutraj ob sedmih se je težko ponesrečil 39 letni Mihael Stanca, zidarski delavec pri stavbi trdki Tönnies, pristojen v Ribnici na Pohorju. Padel je pri gradbi nove hiše na Mirju s šest metrov višine z odra, pri tem paden pa mu je priletela na glavo deska.

× Sončne strehe in zasloni. Mestno poglavarstvo in Uprava policije v Ljubljani opazata, da so zasloni in strehe, ki čuvajo izlozbe pred solncem, marsikje nameščeni pre nizko, tako da ovirajo promet na hodnikih po mestu. Pogosto segajo viseča krila teh solčnih streh tako nizko, da se pasanti zadevajo ob nje, ali se jim morajo izogibati na cestiščih. Zgoraj imenovani oblastvi opozarjata lastnike trgovin in izlozbe na določila § 47 mestnega cestnega reda, ki določa: »Solčni zasloni in strehe se morajo napraviti tako, da so najmanj 2.50 m visoko nad hodnikom. Pri že obstoječih (to se pravi pred 14. junijem 1933 nameščenih solčnih strehah) se dopušča višina najmanj 2.20 m nad hodnikom. Ne smejo imeti visečih kril izpod te višine, niti biti z nobeno stvarjo pritrjeni na tla. V nobenem primeru ne smejo segati čez rob hodnika ali pešpota.« — Mestno poglavarstvo in Uprava policije pozivata prizadete lastnike izlozbe, da najkasneje do 15. avgusta t. l. prilagode svoje solčne strehe pravkar citiranim zakonitim določilom. Onim, ki tega ne bi storili do navedenega roka, bo morala Uprava policije v Ljubljani naloziti globe, poleg tega pa to dala urediti solčne strehe v smislu zakonitih predpisov na stroške zamudnikov.

Maribor

× Nočna lekarniška služba. V soboto imata nočno lekarniško službo Maverjeva lekarna v Gosposki ulici in Sirakova lekarna na Aleksandrovi cesti.

× Promenadni koncert bo noč ob pol 21. uri v mestnem parku. Igrala bo godba Dravec.

× Sport. Jutri v nedeljo bo ob pol 18. uri na igrišču Rapida prvenstvena nogometna tekma med SK Celjem in SK Rapidom. — Dopoldne ob 10. uri pa bo na igrišču Železničarja prijateljska tekma SK Atletik (Celje) : SK Železničar.

× Odber Mariborske požarne brambe je odstopil. Na sinočnji seji odbora mariborske požarne brambe je podal odstavko celokupni odbor. Za 22. t. m. je sklican izredni občni zbor.

× Ribji trg. V petek so se prodajale sardele po 12 Din, postvri po 34 Din, makrele 24 Din, in raki po 20 Din za kg.

× Borza dela nudi zaposlenje dvema kolarjema, vulkanizerju, podkovarjem kovaču in dvema kuharicama za restavracijo.

× Važno za avtoturiste! Jugoslovanski Touring-klub v Mariboru nam sporoča, da so švicarske oblasti določile, da dajo inozemskim avtoturistom, ki se zadržijo v Švici najmanj 3 dni, bencin po znižani ceni. Znižanje znaša 6 centimov pri litru. Ta popust velja od 10. julija do 31. oktobra in se ne nanaša na društveni promet z avtobusi.

× Pčar. V Muretincih pri Ptujju je zgorelo do tal poslopje tamkajšnje hiralnice. Škoda znaša 50.000 Din in je krila z zavarovalnico.

× V Muri je utonil v sredo popoldne 24 letni orožnik Nikola Bezbradica, rodom iz Dalmacije.

× Potepuška nadloga. V našem mestu je zadnje dneve polno potepuhov in delomržežev z dežele, ki nadlegujejo oblasti in privatnike za podpore. Policija opozarja meščanstvo, naj tem ljudem ne daje podpor!

× Maša zadušnica za padle koroške Slovence bo jutri pri Sv. Urbanu nad Mariborom ob 10. uri s sodelovanjem pevskega društva »Poštni rog«. Klub koroških Slovencev in pevsko društvo »Poštni rog« vabita k udeležbi vse svoje člane in prijatelje in ljubitelje Koroške sploh. Zbirališče od 6. do pol 7. ure na Glavnem trgu in na križišču Korošice in Vrbanove ulice pred gostilno Kosič. Mariborčani, v nedeljo k Sv. Urbanu!

Rakek

Sokolsko društvo Unec-Rakek priredi v nedeljo 14. t. m. ob 10-letnici zgradbe Sokolskega doma javen telovadni nastop. Po tragični smrti blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja je to naša prva prireditel, ki je združena z veselico. Sledeči proroškim besedam velikega pokojnika, je posvetila društvena uprava vso dobo žalovanja notranjemu sokolskemu delu, predvsem vzgoji članstva v telovadnici. Članstvo pozivamo, da s polnoštevilno udeležbo manifestira svojo sokolsko zavednost, vsa bratska društva in prijatelje sokolske misli pa bratsko vabimo k posetu. Začetek javne telovadbe ob 17. popoldne. Zdravo!

Celje

× Nezgode. Krenker Olgo, 7let staro hčerko posestnika v Paki pri Velenju, je zgrabil stroj za rezanje krme in ji levo roko močno poškodoval. — Sante Jožef, 42 let stari sreski česar v Jurklostru je pri delu na cesti padel in si zlomil levo zapestje. — Mandelca Ivana, 9 let starega sina zidarja iz Gavč pri Smartnem ob Paki je ugriznil velik pes močno v levo roko. — Vse tri so spravili v celjsko bolnico.

× Nezaposlenost. Javna borza dela je izkazovala 10. t. m. 290 nezaposlenih in to 265 moških in 25 žensk. Dne 30. t. m. je pa bilo 356 nezaposlenih — med njimi 55 žensk.

× Tatvine. Na podstrežju Majdičeve trgovine so našli nekega Antona Bosaka iz Varažda, ki je imel pri sebi bronastega konjica, vrednega 250 dinarjev. Mož je priznal, da je ukradel konjica v trgovini, skril pa se je nazbrže, da bi ponoči kako spustil v trgovino svojega pomagata. — V Aškerčevi ulici pa je neki človek ukradel zavarovalnemu zastopniku Filipu Kolencu lep plavkast suknjič za 720 dinarjev in ravnino pero. Po opisu bi znal biti tat oni Bosakov komplic, ki so mu že na sledu.

× Nočno lekarniško službo ima ta teden lekarna »pri Orluc« (mag. Tončič) na Glavnem trgu.

× Za železničarje-upokojece. Upokojeni železničarji, ki stanujejo v območju postaje Celje in želijo imeti novih dvanajst prostih voženj, naj se takoj prijavijo postajni blagajni v Celju. Vložek stane 1 dinar.

× Sport. Jutri ob 6 popoldne bo na igrišču »Jugoslavije« na Sp. Lanovžu prijateljska nogometna tekma med SK Svobodo iz Maribora in SK Jugoslavije.

Poličane

Pretep z vilami. S senenimi vilami so se spoprijeli v terek popoldne kosci in grabljice na Sp. Breznici pri Poličanah. Na Koroševem travniku so sušili seno. Prišel je mednje tudi je priletni Grosek. Med njim in neko žensko se je kmalu vnel prepir, ki je imel že posledice. Ženska je šla nad moža, s katerim sta že od prej imela navskrižje, s senenimi vilami. Groseka so tako zdelali, da je obležal nezavesten. Morali so ga prepeljati v bolnišnico.

Pevski koncert je priredil pred kratkim ustanovljeni mešan mladinski zbor iz Loč v Studenicah pri Poljanah. 35 mladih pevcev je pelo pod vodstvom učiteljice gđ. Brede Šček naprej v tamošnjem starem samostanu pri maši, popoldne pa v napolnjeni dvorani v šoli. Mladi pevci so bili deležni obilnega priznanja.

Sokolski nastop. Sokol Poličane priredi letni telovadni nastop, ki bo v nedeljo, 14. t. m. ob vsakem vremenu ob pol 16. uri na letnem telovadišču. Nastopijo vsi oddelki. Skušnje predpoldne. Bratsko vabimo vsa sosednja društva in prijatelje, da nas posetijo v čim večjem številu. Zdravo!

Trbovlje

Odpoved privatne prakse. Zdravnika dr. Jenšterle in dr. Cizelj sta se odpovedala privatni praksi. Do tega koraka ju je dovedla ogromna odmera davka, ki nikakor ni v skladu s skromnimi dohodki, ki jih donaja izvrševanje privatne prakse v Trbovljah. Vsekakor pa je en sam zdravnik s privatno prakso v občini z nad 13.000 prebivalci premalo.

Izlet na Brezje in Bled. Avtobusno podjetje Dolanc-Arzenšek priredi v nedeljo avtobusni izlet čez Domžale na Brezje in Bled. Cena 60 dinarjev za osebo. Prijave sprejema podjetje.

Hiralnica je pretesna. Bivša izolirnica, ki služi sedaj za hiralnico in nudi stroho 35 onemoglim, je postala že pretesna. V kratkem bodo začeli hiralnico širiti in prenavljati.

Izleti in koncerti naših Slavčkov. V prihodnjih dneh bodo naši Slavčki večkrat izleteli, da priredijo koncerte na našem podeželju. V nedeljo 14. t. m. priredijo izlet v Sentjur pod Kumom. Pomembnejša pa bosta izleta v nedeljo 21. t. m. v Laško in 28. t. m. v Rimske Toplice, kjer se bosta ob tej priliki vršila koncerta pred izbrano letoviško publiko. Murska Sobota bo slišala naše pevčke 3. avgusta; naslednji dan pa bo koncert v Ljutomeru.

Tekma koscev na Sv. Planini. V našem okolišu se nismo imeli take prireditve; zato bodo gotovo vsi trboveljski planinci v nedeljo izleteli na Sv. Planino. Mlado Društvo kmečkih fantov in deklet na Sv. Planini priredi ob 13. uri tekmo koscev. Za najboljše kosce so razpisane nagrade. Po tej zanimivi tekmi se vrši ljudska veselica s pestrnim sporedom. Posebnost bo visok mlaj za tekmo v plezanju. »Prvaki« si bodo kar sami izbrali nagrade na vrhu mlaja. Planinci, pridružite se kmečki mladini, da z njo manifestirate za kmečko misel!

Ribnica na Pohorju

Pred dnevi nas je zapustil priljubljeni banovinski zdravnik g. dr. Pavel Voušek. Preselil se je v Polzelo, kjer mu še živi mama. Izpolnila se mu je srčna želja, da je prišel v domači kraj. Pred 10 leti je prišel k nam in takoj se je oprijel narodnega dela. Bil je starosta Sokola, predsednik Streljačke družine in Tujsko prometnega društva. Kot odbornik je deloval v občinskem odboru, v krajevnem šolskem odboru, pri Ciril-Metodovi podružnici in v gasilski četi. Sokolu, Tujskoprometnemu društvu in Streljački družini je bil soustanovitelj. Prav agila je bila tudi njegova gospa Tina, ki se je predvsem v Sokolu in v Ciril-Metodovi podružnici udeleževala. Prav iz srca jima želimo na novem službenem mestu prav veliko uspeha in sreče.

Zadeva časti vseh Jugoslovancev so rojaki v sužnosti! Ščitimo svojo nacionalno čast ter pristopajmo k Braniboru!



Tudi glasbena kritika na stranpotih

Ljubljana, 12. julija.

K »Dopisu iz krogov naših likovnih umetnikov«, objavljenem v številki od 4. t. m., smo prejeli od nekakega znanega glasbenika naslednje pismo:

Dopis iz krogov naših likovnih umetnikov, ki ste ga pred dnevi priobčili, in dodatek uredništva k temu dopisu sta velikega pomena ne samo za likovne umetnosti, temveč veljata od besede do besede tudi za glasbo. Tudi o njej slišimo praviloma le eno stran javnega mnenja, druga pa ostane javnosti skrita. Kritikom, ki slučajno ne spadajo v monopolni trust trenutnega umetniškega režima, ni dana »svobodna beseda«, z drugimi besedami: kritika sama je monopolizirana ali v rokah recenzentov, ki pišejo pod silnim pritiskom kliše, ker so od nje več ali manj odvisni kot ustvarjajoči ali izvršujoči umetniki. Ta »monopolni trust« razpolaga z vsemi sredstvi, pripravnimi za utajevanje javnega mnenja in onemogočevanje uveljavljanja onih umetnikov in kritikov, ki niso kartelirani. To dosega ne samo z negativnim ocenjevanjem del izven njega stojičih glasbenikov, marveč mu služi za dosego njegove zavržne svrhe mnogo učinkovitejše in nevarnejše orodje: na eni strani molk, na drugi strani neomejeno hvalisanje. O delih umetnikov, ki ne pripadajo trustu, se prosto ne poroča, zlasti tedaj ne, če kritiku niti z njegovega pristane vidika ne da dovolj opore za slabo oceno. Nasprotno pa povzročajo kritiki svoje pristaše ali pa povzdigujejo, če se bavijo z glasbo tudi produktivno ali reproduktivno, drug drugega vzajemno, kolikor jim nevršna konkurenca ne narekuje ravno nasprotnega. So celo skladatelji, ki delajo osebeno za se prav prozorno in zato naravnost ogabno reklamo. Na ta način poročila in ocene v naših listih ne morejo biti odsev resničnega javnega mnenja, temveč so hote ali nehoti falzifikati tega mnenja.

Doživeli smo, da je neki glasbeni kritik v zelo ugledni reviji Savinovo življenjsko delo označil kot »precej germansko« in temu po- žrtvovalnemu in odličnemu skladatelju poleg etga očital, da je pod močnim vplivom češke, ruske, francoske, italijanske glasbe, z drugo, bolj odkrito besedo rečeno: da je neizviren, nesamostojen posnemač tuje umetnosti. Lajoven pa poje v isti sapi slavošpev navzlic temu, da ugotavlja tudi pri njem odvisnost od Wagnerja in Wolfa. To je ona metoda, ki jo je Skerjane v nekem izvrstnem članku v »Sodobnosti« pred kratkim tako točno ožigosal piše: »Osebo manj priljubljenega skladatelja z zmagoslavjem osumiš plagiatorstva in ga s tem uvrsti v nižjo kasto.« Uvrščanje skladateljev v kategorije in iskanje reminiscenc à tout prix sta poleg nerazumljivega besedičenja značilni za te vrste kritiko. Toda ali se zaveda mladi esteta, kaj pomeni komponiranje in instrumentiranje samo ene velike opere? Ali se mu sanja, kaj to pomeni zlasti za nas liliputance? Ali je kaj razmišljal o tem, da se skladatelji, ki imajo za razvoj naše revne umetnosti priznane zasluge, s takim neobjektivnim, omalovažujočim pisarjenjem zagrenijo in za vedno odvrtaajo od dela, v očitno škodo naše glasbe?

Na drugo plat pa ne mine mesec, morda teden, da ne bi čitali o nekem vodečem novostvarjarju, ki ima doberšen del našega kompozitorskega naraščanja na svoji vesti, orglastične himne v vseh tonskih in četritonskih načinih, poročila o zmagovanenih uspehih iz vseh vetrov, tako da se le čudimo, da živi ta genij še zmerom med nami in da njegovih umetnin ne srečaš stalno na programih Toscaninija, Furtwänglerja ali Walterja.

Oni, ki se jih tiče, naj poslušajo samo enkrat mnenje tistih, ki so si ohranili navzlic pretečim mukam še toliko idealizma in poguma, da prisostvujejo produkcijam najekstremnejše moderne! Toda tega ne store, ker dobro vedo, da javnost te vrste umetniške soglasno odklanja, pa tudi zato, ker so tako samozavestni, da smatrajo edino le sebe za kompetentne sodnike. Če pa vprašaš tega ali onega naših izvršujočih glasbenikov za njegovo sodbo, kadar ga člani vseмогоčnega trusta ne morejo slišati, tedaj ti tudi on zaupa, da niti najmanj ne soglaša z reklamnimi članki, ki jih kolportirajo naši dnevniki. Čisto naravno je, da ti ekstremisti, ki zaničujejo prav vse od klasikov pa do impresionizma in ekspresionizma, ne reflektirajo na razumevanje »lope mase«, t. j. občinstva. Toda ali so res tudi strokovno izobraženi glasbeniki, ki izvajajo tvorbo te nanišljene »glasbene« umetnosti in ki imajo vsled tega priliko seznaniti se z njo temeljito, tako zaslepljeni, da se jim genialnost ne razodeva? Bolj vejetno je pač, da je povzdigovanje rezultat spretnega delovanja neke koterije, ki nima niti v narodu, niti v pretežni večini glasbenikov nobene zaslombe.

Nedavno so Gojmiru Kreku, ki je dolgo let kritikoval, s smotrenim programom zlasti v svojih »Novih Akordih«, očitali naravnost kot greh, da se kot neodvisen glasbeni pisatelj redkokdaj javno oglašuje, češ njegova beseda bi morda vendar zakgla. Toda mi ga razumemo. Bržkone si on sam ne obeta uspeha in se zato upravičeno ne izpostavlja napadom kliše, ki je tudi njega pokopala, kakor odredka brezizjemno vsem onim umetniško kvalifikaciji, ki se jim imamo v prvi vrsti zahvaliti za to, kar ima naša umetnost pokazati pozitivnih stečevin. Saj je po njenem mnenju sploh vsa glasba pred njimi in

brez njih obsojena na smrt, ker ne ustreza »duhu« naše dobe (čitaj in uživaj samo megalomanična razodetja nekega v Pragi učnega se habaista v »Jutru«). »La musique c'est moi« je njeno geslo. Spričo take vedomisljivosti je vprašanje utemeljeno: Kje pa so tiste svet obračajoče mojstrovine, ki opravičujejo zaničevalne geste svojih duševnih očelov? V dobi dobrih petnajst let kar je vodstvo v glasbi v rokah teh gospodov, niso ustvarjali preveč, ali tudi to so po pretežni večini umetnine enodnevnice, z vprav židovsko reklamo umetno napihnjene, ki gredo navadno po prvem izvajanju in polomu v arhive naših prav tako pod pritiskom te klike delujočih solistov, glasbenih zavodov in pevskih društev. Primerjajte to s tem, kar so storili Akordovci tiho in skromno v krajši dobi in v času, ko še ni bilo slovenskega konservatorija, niti slovenskega orkestra in ko so delali takorekoč brez honorarjev, brez vpilja in reklame, spričo razmeroma malega števila kvalificiranih izvršujočih umetnikov in glasbenih društev. Njih je vodil idealizem, njim je bil res pri sreči napredek glasbe, ne pa razširitev osebnega kulta. Urednik ni odbijal nikogar, nego zbiral k složenemu delu vse naše ustvarjajoče sile bilo kateregakoli svetovnega, političnega ali umetniškega prepričanja — začetnika, zrele umetnike in izkušene staroste. Temu je ustrezal tudi uspeh. Res da so bili levičarji včasih nezadovoljni, ker se jim je zdela ta ali ona skladba reakcionarna ali, presojena z umetniškim merilom, manj ali celo nič vredna. Gotovo je bil na drugi strani marsikateri narobenik nejevoljen, ko je ta ali oni komponist s svojim modernizmom po njegovem mnenju prekorčil meje lepote ali je bila kompozicija za njega neizvedljiva. Celó objektivno lahko rečemo, da so tudi »Novi Akordi« prav mnogo prinesli, kar je zapadlo pozabljenosti. Toda to je bila naravna posledica tega, ker so hoteli združiti pod skupno streho ne samo vse skladatelje, marveč po možnosti tudi vsa glasbeno več ali manj izobražene ljudi in ker je to šlo samo tako, da so vsakemu naročniku nekaj dali, kar se je prilagalo njegovemu okusu in stopnji njegove muzikalne sposobnosti. — Kažoč na obžalovanja vredni neuspeh »Nove Muzike«, je Krek v neki svoji izpovedi, izišli pred par leti v »Življenju in Svetu«, sam dokazoval, da se da napredek, ki se ne drži samo površja, temveč pronica narod, doseči edino le s sodeljivostjo na vse strani; sicer tudi ne v par letih, vendar polagoma in, kakor smo videli pri »Novih Akordih«, v dolgem času.

O taki ali slični glasbeni politiki ni duha ni sluha niti pri produktivni umetnosti, niti pri kritiki, odkar si arogira poveljništvo ozek krog avtoritativnih glasbenih papežev. Namesto da bi združevali umetnike, jih odbijajo s svojo preoblastnostjo, svojim cinizmom in zaničevanjem drugih glasbenikov: namesto da bi publiko polagoma pripravljali in vzgojevali za razumevanje najmodernejših umetniških teženj, jo zasmejujejo in ji brutalno oktroirajo svojo umetniško konfesijo in s tem samo dosežajo, da ostanejo vsi glasbeni konsumenti, ki niti poštenim in dobrim delom naših novonarjev ne morejo slediti, rajši zvesti svoji stari veri, pa bila ta še tako zastarela.

To so nezdrave razmere, ki jih eden ali drugi pošten in objektivni kritik ne more sapirati, zlasti tedaj ne, kadar ima več ali manj vezane roke ali če ga celo vznemirja bojazen, da bi ga pol stoletja pozneje osmešili kot umetniškega ignoranta kakor n. pr. sedaj Hanslička zaradi njegovega odklonilnega stališča proti Wagnerju. Mizerije v našem glasbenem življenju ne bo konca, dokler se uredništva listov, zlasti dnevnikov, ne zavedajo, kako veliko odgovornost imajo za svobodni razvoj umetnosti, in dokler ne poskrbe za popolno neodvisnost javne sodbe. Če se to ne da doseči, ne preostane drugo, kakor da se ojunaci muzikalno občinstvo in samo prevzame posle javne kritike ter monopolistom na nedvoumen način pove, da vidi v sedanjem stanju produkcije in kritike največje zlo. Le na ta ali prej omenjeni način se bo posrečilo pritegniti zopet široki krog, sedaj večinoma na strani stojičih skladateljev k skupnemu, pozitivnemu delu in dati naši glasbi zopet značaj tople ljudskosti in narodnosti namesto hladno računajočega, našemu pojmovanju in čustvovanju tužega kozmopolitizma, od katerega edino si obetajo naši glasbeni nihilisti aktivno bilanco našega produktivnega eksporta. Ko pa bi bili naši kartelirani konjunkturisti ocenjeni z enakim, kar se da objektivnim, zgolj umetniškim merilom, kakor ostali skladatelji, ne dvomimo, da bi zdravi okus s prvimi dokončno obračunal in s tem odvrnil zastrupljeno javnega mnenja in zadrževanje naravnega razvoja narodne umetnosti.

Zato pozdravljamo z največjim zadoščenjem Vašo obljubo, da boste pomagali vzpostaviti poštenje in pravičnost v kritiki in da boste »poročali na vseh umetniških področjih o storitvah, ki so pozitivne, ki dajo slutiti, da so plod pristne ustvarjalne sile in ne plod slabosti, ničemurnih stremuhov in kulturnih zajedavcev«. Hvala Vam za te moške besede! Ako se Vam s tem posreči ozdraviti naše nevzdržljive razmere, ste storili ne samo mnogo, temveč vse, kar se trenutno stori dá v interesu svobodnega mnenja in svobodnega udejstvovanja v umetniških stvareh.

Umetnine, ki jih Zagrebčani odkrivalo v naših krajih

Zagrebški listi poročajo, da je neki zagrebški starinar izvohal v Gradcu za hrvaško zgodovino in tudi morda za njih umetnostno zgodovino prav važno sliko. Gre namreč za velik portret zagrebškega škofa Šimna Bratulića, ki je na Hrvaško pripeljal jezuite, a leta 1598 je bil škof sremski, 1603. je pa postal zagrebški škof. Članek trdi, da je to edini Bartulićev portret, ki je dosedaj znan, morda ga je pa slikal tudi kak hrvaški slikar — ali pa slovenski. Slika je prav dobra in poročila o njej tudi hvalijo starinarja, koliko drugih znamenitih slik je že odkril.

Največ umetnostnih znamenitosti odkrijejo zagrebški in hrvaški starinarji v naših krajih, saj je tudi ta srečni starinar izvedel za Bartulićev portret v okolici Maribora. Ta iznajdljivi starinar je zlasti mnogo spravil iz Slovenije zadnje leto življenja viteza Strahla. S ponosom poročilo navaja, da se mu je iz Strahlove zbirke posrečilo dobiti za zagrebški obrtni muzej sv. Jožefa, znamenito delo našega mojstra Meningerja. Tudi »Original« Bassana so dobili iz Strahlove zbirke, vendar nam pa za take originalne ni mnogo, ker so pač slavna imena in slavni originali le v očeh tudi na tem polju prav iznajdljivih starinarjev.

Zadnja leta gredo skoraj vse naše dragocenejšje starine proti Zagrebu in Beogradu, med temi pa tudi mnogo takih stvari, ki so kot dela slovenskih mojstrov pomenljiva edino za naše muzeje.



13. 7. 1920. — 13. 7. 1935.

Hotel Regina Elena v Trstu,

kjer je pred petnajstimi leti stala ponosna stavba tržaškega Narodnega doma s hotelom »Balkan«. Novo poslopje močno spominja na nekdanjo stavbo, kjer so se ob veselih in žalostnih prilikah zbirali tržaški Slovenci.

Proslava desetletnice cerkniške godbe

Ob najlepšem sodelovanju notranjskega gasilstva, domačinov in oblasti smo obhajali svoj deseti rojstni dan. Že v soboto, dne 6. julija 1935 zvečer smo otvorili slovesnost z baklado. V nedeljo 7. t. m. dopoldne so zavihrale v Cerknici državne trobojnice. Okna so bila okrašena s slovenskimi nageljni. Ves trg se je veselil praznika svoje priljubljene kmetske mladine.

velikega kralja Zedinitelja s trikratnim: Slava! Istotako so se poklonili gasilci svojemu mlademu kralju Petru II s trikratnim: Živijo! Spomnili so se umrlega tovariša Petrovčiča, ki je komaj 23-leten legel v prezgoden grob. K besedi sta se oglašila tovariši predsednik čete Mele Tone in zastopnik vsjke g. Kesic Niko, ki sta čestitala.

Popoldne ob 14. uri so začeli prihajati



Ob 10. uri so se zbrali vsi gasilci, aktivni in starešine s častiljivim Korčedom na čelu ter dekleta v narodnih nošah ter so šli k službi božji. Skozi okna je padalo na gasilce cvetje. Po službi božji je bil slavnostni občni zbor. Godbena soba, kjer se je zbor vršil, je bila polna zborovalcev. Zbor je vodil predsednik godbe dr. Kraševac Ciril. Opisal je zgodovino godbenega odseka od prvega nastopa. Poudaril je, da potrebuje naša vas poleg gospodarskega tudi intenzivno kulturno delo. Pozival je godbenike, same kmetske fante, da vztrajajo tudi v bodoče pri delu in poštvalnosti za dobro stvar. Predsednik se je zahvalil vsem posameznikom in korporacijam, ki so doslej radevolje godbo podpirali, posebno ministru dr. Marušiču za naklonjeno podporo, občini Cerknica, Posojilnici v Cerknici in Hranilnici in posojilnici v Cerknici. Predčital je čestitke bana dr. Puca, župana g. Werlija itd. Zborovalci so počastili spomin

gostje, predvsem mestna godba iz Loža s kapelnikom g. Mercinom. Prihajale so nato posamezne čete in polnoštevilno gasilska četa iz Hotedersice s tovarišem Brusom na čelu. Prišla je župno načelstvo iz Logateca s tovarišema Husom in Gučkom. Pozdravljali smo čete Dolenjavas, Planina, Dol. Jezero, Begunje, Nova vas-Bloke itd. Ob 15. uri je bil spreved z godbo Lož na čelu, kateremu so sledile narodne noše, nato Cerkniki gasilci veterani, cerkniška godba in množica gasilcev v kroju. Na lepo urejenem Jagenškem vrtu je pričelo narodno slavlje. Ob 16. uri je začel slavnostni koncert ter je godba pod taktirko g. dr. Krašovca Cirila odlično odigrala slavnostni program. Posebno je navdušil poslušalce venec južnih narodnih pesmi. Po koncertu se je razvila zabava. Želimo, da bi ostala cerkniška godba tudi v bodoče složna in enotna postojanka za prizadevnost in napredek naše kmetske mladine.

Jubilej pevskega zbora JUU

Ljubljana, 12. julija.

V preteklem tednu se je vršila zborova skupščina Učiteljskega pevskega zbora JUU v Ljubljani, katere se je udeležilo od 85 vpisanih članov okoli 60.

Skupščino je vodil, ker je bil predsednik g. Ivan Dimnik odsoten, njegov namestnik g. Drago Supančič. Iz poročil posameznih funkcionarjev je razvidno, da je bilo v ravnokar minulem upravnem letu delo v zboru osredotočeno na turnejo po Bolgariji. Turneja je odlično uspela, kar je velika zasluga vzorne discipline članstva, ki je redno obiskovalo pevske tečaje. Ti tečaji so bili izključno ob počitnicah ali ob prostih dnevih. Za velike uspehe gre zahvala zlasti dirigentu g. Milanu Perlotu. Vodstvo turneje je bilo v skrbnih rokah gg. Draga Supančiča in prof. Emila Adamiča.

V novem upravnem letu pa praznuje pevski zbor svoj 10 letni jubilej. To daje zboru prili-

ko, da bo priredil turnejo po južnem delu naše države in koncert v Ljubljani. Članov, ki sodelujejo v zboru od njegove ustanovitve, je komaj 10. Ti člani so obenem častni člani UPZ. Zborovanje pa je izvolilo za svoje častne člane še tri odlične glasbenike izven vrst svojega članstva. Zbor nima svojih lokalov in je uživa gostoljubje Glasbene Matice in pevskega zbora Ljubljanskega Zvona v Ljubljani, katerima se zahvaljuje za naklonjenost. Pevski zbor se popolnoma s svežimi glasovi vsakoletnih abiturientov naših učiteljskih šol. Letos je umrl vzorna članica Vilka Nepužlanova, ki jo bo pevski zbor ohranil v najlepšem spominu.

Za bodoče leto je izvoljen novi odbor: predsednik prof. Emil Adamič, podpredsednica I. Štefka Schubertova, podpredsednik II. Drago Supančič, tajnik in arhivar Silvester Cerut, gospodarica Jospina Miheličeva in odborniki: Anton Kobentar, Ljudevit Tavčar, Mara Petrovič, Ivan Primožič, Andreja Grum, Lovro Korencan in Miro Vidmar.

Odmevi

Pod naslovom »Nerazumljiv misterij« je za »Prager Presse« napisal Anglež George Glasgow uvodnik, v katerem se dotika angleške zunanje politike in njenih nerazumljivih poti po angleško-nemškem pomorskem sporazumu, v katerem pravi med drugim: »Naj bo pot, po kateri bi angleška vlada skušala najti povratek v Streso, kakršnakoli, bo velika napaka, angleško nemškega pomorskega sporazuma imala zelo daljnosežne posledice. Argumenti onih, ki se zavzemajo za sporazum, so čedalje bolj šibkejši, čim bolj poteka čas. Na eni strani izjavljajo, da je peto poglavje versajske pogodbe v svojem učinku že popolnoma mrtvo, tako da je povsem odveč pravni ugovor, da se je Velika Britanija z Nemčijo sporazumela za novo kršitev pogodbe. Na drugi strani pa pravijo, da bi se v primeru, da bi britanska vlada ne bila sprejela nemške ponudbe za stabilizacijo na bazi 35% in bi Nemčija v vsakem primeru gradila naprej. Oba argumenta pa sta celo za britanski narod težko razumljiva. Ni namreč lahko uvideti, kakšne prednosti naj bi prinesla kršitev pogodbe po Veliki Britaniji, samo zato, ker je bila ta pogodba že popreje kršena: in če bi Nemčija res v vsakem primeru gradila naprej, zakaj naj bi se ji potem naprtila še ta usluga, da sme to delati z britanskim privoljenjem?»

Madjarski poslanec Eckhardt je na nekem volilnem zborovanju v Decsu imel govor o aktualnih nótah političnih problemih Madjarske in je pri tej priliki ostro nastopil proti karšnikoli obliki diktature. »Naj se gospodje,« je dejal Eckhardt, »le nikar ne sklicujejo na tuje vzore, kajti madjarski narod ne bo nikdar priznal nobene diktature.«

O položaju v Londonu sporoča dopisnik »Lidovih Novina«: »V Londonu so začeli soditi, da se ni posrečil sistem, ki ga je upeljal Baldwin s tem, da je imenoval dva ministra za zunanje zadeve v raznih sekcijah. Toda tudi to bi navsezadnje šlo, če bi bil Baldwin postal vrhovni šef zunanje politike. Tako pa ne more stalno intervenirati v potek bežnih zadev. Baldwin gleda na položaj bolj s ptičje perspektive in posega vmes samo v odločilnih momentih. Tako se dogaja, da Sir Samuel Hoare in g. Eden nastopata praktično kot popolnoma enakopravna na terenu, ki ga je težko deliti. In zato je spet razumljivo, če prihajata oba ministra nehoti navzkriž. Edenov neuspeh v Rimu in Parizu je mnogo škodil prestižu tega državnika v spodnji zbornici. Ljudje pozabljajo namreč, da ne more biti popolnoma odgovoren za situacijo, ki je ni sam povzročil in tudi ne za dogodke, ki jim ni dal povoda. Naj je njegov uspeh še tako škodil njegovi reputaciji, je vendar treba upoštevati zunanje okolnosti. Pa tudi je g. Eden še mlad. Njegov talent je nesopren in ima pred seboj nedvomno še veliko bodočnost. Trenutno bi pa bilo za njega samega še najboljšje, če bi se odpovedal svoji sedanjí eksponirani poziciji, da bi ljudje imeli dovolj časa, da razbijó njegovo nezgodo.«

Argument, da bi obnovev habsburške monarhije pomenila najboljšo zavezitev nacionalno-socialistične propagande v Avstriji in s tem odstranitev vsake nevarnosti »anšlusa«, je te dni v avstrijskem časopisju posebno priljubljeno. Tako čitamo v »Neuigkeitsweltblattu« v tej zvezi tudi te-le nasvete na naš račun: »Bilo bi želeli, da bi nadaljnji dogodki še bolj utrdili to stališče, kajti restavracija ni zadeva, ki bi zahtevala hitro, pač pa integralno rešitev. Posebno bi bilo želeli, da bi ti dogodki dokazali Češkoslovski in Jugoslaviji, da je vztrajanje pri odporu proti restavraciji Habsburžanov v podonavskem basenu — zmotna. Kajti, če je bilo mogoče vztrajati pri tem stališču ob koncu svetovne vojne, ni več mogoče sklicevati se nanje danes, ko smo priče razpadov mirovnih pogodb. In končno, tudi obljuba, ki jo je Francija leta 1921. dala državam Male antante, da jim bo namreč v primeru habsburške restavracije nudila vojaško in politično pomoč, je bila razumljiva v tedanjem položaju in sprito nakan restavracije na Madjarskem. Te obljube pa ni mogoče smatrati za zavezo neomejenega trajanja, če že ne zaradi drugega, zato, ker je brez recipročnosti.«

Na Sokolskem zletu v Taboru je govoril med drugimi tudi češkoslovski zunanji minister dr. Beneš, ki je poudaril: »Ali ni znano, da je naša država, ki je okoli in okoli obdana od diktator, pred dobrim tednom dni mirno in častno doživljala v Pragi katoliški kongres... in tako na najlepši način pokazala smisel navedenega razvoja modernega človeka, smisel zrele, kultivirane in disciplinirane demokracije, ki časti in spoštuje svobodo vesti, cerkve in veroizpovedovanja in hoče, zahteva in k temu tudi po svoje pomaga, da damo cesarju, kar je cesarjevega in bogo, kar je božjega, državi pa, kar je državnega in cerkvi, kar je njenega.«

Narod, ki pozablja brate v sužnosti, tepta svojo čast! — Branibor se briga zanje. — Pristopajte!

Sport

Plavalni miting

V četrtek zvečer so plavalci Ilirije pred številnim občinstvom preizkusili svoje moči, ki se pridno pripravljajo na drž. prvenstvo v Mariboru. Posamezni plavalci so bili v prav dobri formi. Tako je Wilfan dosegel na 100 m hrbtno in 100 m prosto, Hribar pa na 200 m prsno čas, ki je boljši od jugoslovanskega rekorda.

Prav prijetno pa so tudi presenetili juniorski waterpolisti, ki so zmagali nad rezervo 2 : 1 in seniorji 4 : 3.

Organizacija prireditve ni bila baš dobra. Ze sam pričetek se je zavlekel za dobre pol ure. Nato pa se starter z robcem in piščalko mesto predpisane pištole, kar je naredila na prisotne slab vtis.

Tekmovanje je pričelo s progo 100 m hrbtno moški:

1. Wilfan sigurno zmaga v času, ki je boljši od jugoslovanskega rekorda 1.15.

2. Grčić 1.18.5. 3. Schell 1.18.8.

50 m prosto juniorji:

1. Sernec 29.6. 2. De Monte 30.2. 3. Banko.

50 m hrbtno dame:

1. Bradac 44.5. 2. Zalokar 46.5. 3. Vidmar.

200 m prsno handikap. Boljši plavalci so dali slabšim nekaj sekund prednosti. To je sicer za traininge dobro, vendar se pa pred občinstvom ne obnese.

1. Hribar 3.06 boljšje od jug. rek.

2. Pance diskv. 3. Kramar 3.18.9.

100 m prosto moški:

1. Wilfan 1.03 boljšje od jug. rek.

2. Zicherl 1.07.7. 3. Schel. 4. Scarpa.

5. Žiža.

50 m prsno dame:

1. Binder 46.2. 2. Jurjevčič. 3. Avčin.

200 m prosto handikap:

1. Mihalek 2.36. 2. Fuchs 2.36.1. 3. De Monte 2.55.1. 4. Tauzes. Trda borba med prvima dvema na celi progi.

50 m prosto dame:

1. Bradac 38.4. 2. Kržan 38.6. 3. Knez.

Tej zadnji plavalni točki je sledila produkcija prve letošnje mladinske plavalne šole pod vodstvom M. Fuchsa. Gojenci so pokazali najprej gibe na suhem, delo posameznih udov v vodi in končno prsto plavanje. Sola je pokazala prav lep uspeh.

Sledila je demonstracija ameriškega prsnega plavanja »butterfly« ali po naše metuljkov način imenovanega.

Kot zaključek so odigrala moštva seniorjev, rezerve in juniorjev waterpolo turnir. Prvi so nastopili

Juniorji : Rezerva 2 : 1.

Moštvo juniorjev se je pokazalo kot boljše in odločnejše. Streljalo je iz vsake pozicije. Zlasti Žiža je bil nevaren.

Seniorji : Rezerva 4 : 0.

Rezerva odločno utrjena od tekme z juniorji ni nudila pričakovanega odpora. Napad Seniorjev z lahkoto preigrava nasprotno obrambo ter obdelava vrata po mili volji.

Rezervni napad si je sicer tudi ustvaril več zrelih situacij pred nasprotnim golom, toda v svoji vrsti ni imel uspešnega strelca.

Juniorji — Seniorji 4 : 3.

Bila je to najtežje pričakovana borba na mitingu. Moštvi sta nastopili v svojih najjačjih postavah.

Juniorji: Linhart, Watzke, De Monte, Leonard, Žiža, Skapin, Scarpa.

Seniorji: Ilovár, Mocnik I, Otruba, Mihalek, Fux, Jesih, Lavrič.

Obe moštvi pritisneta že v početku z vso silo in hočeta doseči uspeh. Najprej se to posreči Juniorjem, ki dosežejo vodstvo po svojem strelicu Žiži. Za tem je sledila lepa kombinacija J. žogo dobi prosti Žiža, ki iz daljave poviša na 2 : 0. Po drugem голу se tudi Seniorji znajdejo. Kmalu izenačijo in dosežejo celo vodstvo; toda Juniorji se ne dajo. Kmalu izenačijo in končno zabije Sapij odločilni gol.

Najboljši ameriški lahki atleti

V Lincolnu so bila v soboto in nedeljo ameriška lahko-atletika prvenstva. Kljub slabemu vremenu, so bili uspehi izvrstni. Znani črnc Peacock je dosegel na 100 m

s 10.2 sek. celo novi svetovni rekord, ki pa zaradi močnega vetra ne bo priznan. Posamezni prvaki so ti-le:

100 m: Peacock — 10.2; 200 m: Metcalfe: — 21 sek.; 400 m: O'Brien — 46.7; 800 m: Robinson — 1:51.1; 1500 m: Cunningham — 3:52.1; 5000 m: Mac Clusky — 15:14.1; 3000 m (hoja): Hinkel — 13:43.8; 110 m (zapreke): Beard — 14.2; 200 m (zapreke): Showfield — 23.2; 400 m (zapreke): Moore — 53.5; 4x100 m: Jowa-Univerza — 41.2; skok v višino: Johnson — 2 m; skok v daljino: Peacock — 7.995 m; skok ob palici: Meadows in Sefton — 4.215 m; troskok: Romero — 15.36 m; krogle: Torrance — 15.7 m; kopje: Odell — 66.18 m; kladivo: Dryer — 51.43; disk: Carpenter — 48.45 m.

Državno prvenstvo v kajaku

V nedeljo bo na Savi med postajama Sava in Hrastnik, kjer je cilj, velika tekma v kajaku, za katero vlada med občinstvom, posebno med Zagrebčani, veliko zanimanje. Pokroviteljstvo nad tekmo je izvolil prevzeti ban g. dr. D. Puc. Tekmi pa bosta prisostvovala skoraj gotovo tudi gg. ministra g. dr. Auer in novi minister za telesno vzgojo dr. Komnenović.

Prometno ministrstvo je dovolilo vsem obiskovalcem polovično vožnjo nakar občinstvo opozarjamo. Pri odhodu naj kupi vsak cel vojni listek in obrazec št. 10, nakar se more brezplačno vrniti.

Tekmovalo se bo v enojkah in dvojkah. Od Ljubljancev nastopijo predvidoma: V enojki Deutschmann in Istenič, v dvojki pa pari: Ing. Gabršek in Savnig, Tinta in Mahnič, ter Škrabar in Žorga.

Sokolstvo

Zlet bolgarskih Junakov v Sofiji

Prisrčen sprejem jugoslovanskih Sokolov — Seja Slovanske Sokolske Zveze

Sofija 11. julija.

Bolgarska prestolnica se ni doživela tako krasnih slovanskih manifestacij, kakor danes, ko je sprejemala slovanske sokolske goste. Že v zgodnjih jutranjih urah so se valile množice naroda proti kolodvoru, ki je ves v zelenju in v jugoslovanskih in bolgarskih zastavah, da sprejmejo jugoslovanske Sokole in Sokolice. Na peronu kolodvora sta bili vojaška in junaška godba ter četa Junakov z zastavo.

Ko je ob 7.45 pripeljal na postajo prvi jugoslovanski sokolski vlak, so pričele množice navdušeno vzklikati in pozdravljati jugoslovanske Sokole. S tem vlakom je prišla Sokolska župa Beograd, nad 600 oseb ter 250 ruskih Sokolov iz Jugoslavije. Po kratkih pozdravnih govorih so odšli jugoslovanski Sokoli v spredu po sofijskih ulicah, burno pozdravljeni in obsuti s cvetjem. Ob 8.25 je pripeljal drugi sokolski vlak članstvo žup Bjelovar, Tuzla in Osijek. Pri sprejemu tega vlaka je bil navzoč tudi notranji minister in predsednik Junakov general br. Raško Atanasov, ki je burno pozdravljen od bolgarskih Junakov prišel k vlaku naših Sokolov ter se bratsko pozdravil z predstavniki našega Sokolstva, nakar sta obe godbi zaigrali jugoslovansko in bolgarsko himno. V presledku pol ure so prihajali potem jugoslovanski sokolski vlaki v bolgarsko prestolnico; tako so prišli ob 9.50 Sokoli iz žup Novi Sad in Petrograd, ob 10.20 iz žup Kragujevac, Sa, rafjevo, Mostar, Užice in Cetinje, nato pa jugoslovanski sokolski vlaki z župami Ljubljana, Kranj, Novo mesto, Celje, Maribor, Sušak-Rijeka, Skoplje, Split, Karlovac, Zagreb in Niš. Kakor pri prvem vlaku, tako so bili tudi pri vseh ostalih prirejani na-

Občinstvu priporočamo, da prisostvuje tekmi na Prusniku, izstopna postaja Zagorje, kjer ima najlepši vpogled na 1 km dolgo progo in kjer je voda najbolj divja. Izletnikom, ki nameravajo napraviti pred tekmo izlet v Zasavje, priporočamo jutranji vlak ob 5.20. Za ostale pa ob 7.20.

Kratke sportne vesti

Zagrebska Concordia, ki je sodelovala na nogometnem turnirju v Njtri, je prvi dve tekmi izgubila, zmagala pa je nad zmagovalcem turnirja močnim Prostejevom z 2:0.

Reprezentančna nog. tekma Jugoslavija: Poljska bo 18. avgusta v Katovicah.

V Wolandskem Tourist Trophy za mo torna kolesa je zmagal v kat. 250 ccm Winkler (Nemčija) na DKW. — 311.4 km v 2:3:17. Srednja hitrost 121.8 km. V kategoriji 350 ccm Rusk (Irski) na Nortonu; v kat. 500 ccm pa Guthrie (Irski), ki je prevozil na Nortonu 415 km v 2:59:22, torej z rekordno brzino 139 km na uro.

V Buenos-Airesu je igrala kombinacija Bilbao-Barcelona z reprezentanco Argentinije 2:2. Gledalcev 50.000.

Na nacionalnem mitingu v Helsingforsu je vrgel Matti Jarvinen kopje 73.30 m, Kuntši pa kroglo 14.98 m.

Letošnji portugalski nogometni prvak je postal Sp. C. Bemfica, z zmago (2:1) nad Sp. C. Portugal.

Reprezentanca Leningrada je podlegla norveškemu nogometnemu teamu z 2:1. Tekmi je prisostvovalo 30.000 gledalcev.

Pred 48.000 gledalci so si stali nasproti v newyorškem Yankee-Stadionu najboljši amaterski boksači Anglije in Amerike. Angleži so demonstrirali tehnično sijajen sport in so zmagali v 8 od 11 bojev. Tri ameriške zmage so dosegli črnci. Za sodnika je bil bivši svetovni mojster Gene Tunney.

šim Sokolom navdušeni sprejemi Posebno svečan sprejem je bil prirejen Sokolom iz Dravske banovine, ki so prispeli v Sofijo ob 12. Na kolodvoru jih je pričakoval predsednik Junakov general br. Raško Atanasov z celokupnim saveznim vodstvom. Pri odhodu s kolodvora z godbo Sokola I Tabor, je navdušena množica burno vzklikala in obsula naše Sokole s cvetjem. Popoldne se je vtila nad Sofijo strahovita ploha, ki je trajala do večera, zato je moralo vodstvo zleta spored nekoliko izpremeniti.

Jutri bo svečano otvorjen VIII. zlet Junakov v navzočnosti Nj. Vel. kralja Borisa, ki je prevzel pokroviteljstvo zleta. Na ulicah vlada izredno živahno in pestro življenje. Tekom večerajšnjega dneva je prispele v Sofijo nad 7.000 jugoslovanskih Sokolov, 500 češkoslovanskih, 400 ruskih in 200 poljskih Sokolov.

Danes je bila v dvorani Akademije nauka slavnostna seja Slovanske Sokolske Zveze pod predsedništvom staroste Saveza br. dr. Stanislava Bukovskega. Seji so prisostvovali predsednik bolgarskih Junakov general br. Raško Atanasov, predstavniki Saveza SKJ bratje Gangl, Paunković in dr. Pichler, češkoslovanskega Sokolstva br. Truhlar in br. dr. Klinger in poljskega starosta br. Adam Zamojski. Starosta br. dr. Bukovskij je izrazil posebno veselje, da se po 25 letih vrši zopet seja SSS v Sofiji, kakor ob zletu leta 1910. Zahvalil se je br. dr. Bukovskemu general br. Raško Atanasov, nakar je v imenu Saveza SKJ prečital manifest slovanskim Sokolom I. nam. staroste Saveza SKJ br. Gangl, ki je bil soglasno sprejet. Po zaključku slavnostne seje, se je pričela redna seja o delu slovanskega Sokolstva.

staropraških žanrskih slikah, v katerih je risal izumirajoče — nekdanje praško življenje in je ustvaril ne samo realistično sliko praškega družabnega življenja, ki izginja in menja zgradbo družbenega življenja, ampak je prikazal tudi folklor v književni obliki, tako da bo svojo vrednost ohranilo prav to, kar je resnično praško domačega. To domačnost je Hermannu dobro poznal, tako da je znal najbolje narisati njene nosilce, malega praškega človeka. Ta družabni sloj je mojstrsko poznal, vendar pa njegova popularnost ni bila v škodo umetniškemu okusu. Malim ljudem je odkrival njihovo lastno življenje in pod psevdonimom »Ypsilon« je v svojem listu znal čudovito pripovedovati dogodbe iz praške malomeščanske okolice. Mnogo njegovih del je prevedenih na francoski, nemški in holandski jezik.

Hermann se je rodil 1854. v Chotjeboru. Dopravljal je štiri razrede osnovne šole in en razred realke, zaradi gnočnih razmer pa je šolanje opustil in vstopil kot vajenec v neko praško trgovino. Pozneje je bil pomočnik, trgovski polnik z galanterijo, nazadnje pa je dobil službo pri praški izdajateljski knjigarni OTTO, sprva kot trgovski agent in akviziter, pozneje kot urednik humorističnega lista »Paleček«. Izdajal je tudi humoristični zbornik »Švanda gajdaš«. On njega pa so posebno znani teljoni iz »Narodnih Listov«: »Oče Kondelik in mladoporočec Vejvara«, »Z beležnice Pavla Čamerre«, »Poroka Nanine Kulichove« in »Izbeledelke slike«. »O živih in mrtvih« ter »Pred petdesetimi leti«.

Kultura

Masaryk o Husu, bojniku za resnico in pravico

Pred petsto dvajsetimi leti, kakor je dognala zgodovina, je bil v Konstaneci sežgan magister Jan Hus, neustrašen bojnik za resnico in pravico. Pred dvajsetimi leti pa je o njem 6. julija govoril v Zenevi tedanji profesor in sedanjí češkoslovski predsednik Masaryk važne besede:

Husovo ime odmeva danes po vsem svetu. Velik je pomen Husov za nas in naš narod. Hus je studiral na praškem vseučilišču, prestudiral je vse, kar je bilo potreba, postal je duhovnik, kmalu dekan in nazadnje rektor vseučilišča. Najbolj pa se je izkazal Hus kot propovednik. V začetku petnajstega stoletja se ni mnogo propovedovalo. Cerkev je bila latinska in ni mnogo skrbela za narod. Propoved je bila tedaj poučevanje, poročanje, izpodbijanje, bila je glasilo javnosti. Vsebinsa Husovih govorov je postala mahoma vsepovsod znana. Ugajala pa ni duhovščini, ker je Hus napadal nemoralnost v cerkvi. Bil je pa Hus sploh verski reformator, narodni prosvetitelj. Papež je sklical cerkveni zbor v Konstanco, da izvede reformo cerkve. Poklican je bil tudi Hus, da da odgovor za svoje delo.

Hus je šel na pot, uverjen, da ni njegov nauk v ničemer nasproten Svetemu pismu. Hus pa se je zaman trudil, da bi dokazal pred papežem svojo nedolžnost, posvelna oblast ga je 6. julija 1415 sežgala na grmadi.

Zakaj je moral poginiti Hus? Priznaval je resnico in se boril za njo do smrti. Zato ima Hus naravnost evropski pomen in ne samo za Čehe. Njegova smrt je povzročila verske boje in vsa Evropa je bila tedaj proti razkolniškim Čehom. Žižka pa se je uprl vsej Evropi in zmagal. Husitske vojne so pretresle vso Evropo. Hus je umrl, njegova misel pa je živela dalje.

Kaj je hotel Hus? Zakaj je umrl? Hus je zahteval samo poboljšanje v cerkvi in nič novega. Hus je trdil, da je glava cerkve Kristus in ne papež. Sveto pismo uči drugače kakor cerkev. ki je postavila ta nauk na glavo. Hus je bil na strani Kristusa in je učil, da slab svečenik preneha biti svečenik. Cerkev zahteva v prvi vrsti, pokorščino, Hus pa se je vprašal, ali ustreza pokorščina njegovi duši in njegovi zavesti ter je videl, da je proti papeštvu potrebna revolucija.

Izvirke resnice je pismo in prvotna cerkev. Farizeji so Kristusa razpeli, imeli so večino, ali to je bilo brez pomena zanje, kajti na njihovi strani ni bila resnica. Hus je vstal proti bogatinom in rekel, da je treba cerkvi odvzeti imetje. S tem se da tudi razložiti, zakaj je izzval proti sebi cerkev in zakaj so ga sežgali. Husovo geslo je namreč bilo zvestno priznavati resnico vse do smrti.

Češki pisatelj † Ignat Hermann

Pesnik malih ljudi

V svoji vili v Revnicah pri Pragi je pred dnevi umrl češki pisatelj Ignat Hermann v 81. letu starosti. Bil je poznan po svojih drobni-

Gospodarske razmere koroških Slovencev

Koroški Slovenci so skoraj izključno kmetovalci. Izrednih industrijskih krajev v koroški Sloveniji ni. Sploh se nahaja industrija na Koroškem v glavnem samo v Celovcu in v Beljaku.

Precejšnje število koroških Slovencev je zaposlenih pri sekanju, tesanju, žaganju in spravljaju domačega lesa, ki je znan na svetovnem lesnem trgu pod znamko »Carinthia« in ima kot tak najboljši sloves.

Razen v Celovcu in v Beljaku, ki se nahajata dandanes že na jezikovni meji, so po slovenski Koroški samo še sledeče tovarne: pivovarna v Drveš vasi (nemško imenovana: Sorgendorf) pri Pliberku; tovarna za celulozo pri Železni Kapli in tovarna železnih izdelkov v Borovljah. Enaka tovarna v Bistrici v Rožu je ustavila obrat popolnoma ter je vrgla vse slovenske delavce na cesto. V Borovljah in okolici je razvito puškarstvo kot industrija in kot domača obrt. Pred vojno je dobro uspevalo, po vojni pa propada. To pa zaradi tega, ker je Avstrija sama majhna država, druge države pa se uvoza branjajo.

Koroški Slovenci so, kot smo že dejali, skoraj izključno kmetovalci. Pa tudi oni, ki imajo kak zasluge izven kmetijstva, se ukvarjajo kot člani kmetijskih rodbin ali kot bajtari večinoma s kmetijstvom. Kdor pa nima sam kmetijskega dela, pomaga, navadno iz navezanosti do grude, ob nujnem delu svojim znancom in sosedom pri kmet. delih.

Koroški Slovenci prebivajo sicer po najlepših dolinah in ravninah, vendar niso naseljeni pre-gosto. Rodovitne zemlje ne manjka. Zaradi tega je bila na slovenskem Koroškem pred vojno zemlja približno za polovico cenejša kot v ostali Sloveniji. Naselilo se je več izvenkoroških slovenskih rodbin, ki gospodarijo skoraj vseskozi prav dobro. Posebno Podjuna in Junska dolina je redko naseljena. Tukaj se nahaja sredi doline, v popolni ravnini takozvana Dobrova, ki meri 45 kvadratnih kilometrov ali 4.500 ha in je neobdelana in porasla le z gozdom, večinoma z borovjem. V okolici srezkega sodišča Doberla ves v Podjuni pride 70 arov njiv na vsakega prebivalca.

Nekoliko gosteje prebivajo naši bratje, samo v bližini Celovca in Beljaka, kjer se nahaja poleg velikih posestev tudi več manjših.

Koroška kmetija obsega navadno kakih 40 oralov, ali približno 23 ha zemlje. Od te je v ravnini približno 15 oralov njiv, 5 oralov travnikov in 20 oralov gozda. Po hribih in obronkih gora, ki obdajajo ravnine, pa imajo kmetje manj njiv, zato pa več travnikov in pašnikov. Tudi imajo hribovci ves, in sicer 100, 150 pa tudi do 200 oralov, ki pa obstoja v pretežni ve-vini iz gozdov in pašnikov.

Da so na slovenskem Koroškem kmetije raz-meroma velike in da je prav malo bajtarjev, je posledica tradicije, nepisanega zakona, ki prehaja od roda na rod in ki ne dopušta da bi se kmetije razkosavale. Gospodar mora oddati posestvo svojemu dediču najmanj tolikšno, kot ga je dobil sam. Zboljati in povečati ga sme, zmanjšati in poslabšati pa ne.

Domačijo podeduje navadno najstarejši sin. Otroci dobijo vsi enake deleže (»taler«, kakor pravijo) v denarju. Višina teh se ravna po velikosti in kakovosti kmetije ter po številu otrok. Nikdar pa ne smejo biti deleži tako ve-lik, da bi mladi gospodar ne mogel gospodariti.

Les, v kolikor ga more kmetija pogrešati, se sme posekati in prodati. Zemlja pa mora ostati pri hiši. Sinovi in hčere tudi ne zahtevajo de-litve kmetije, ker vedo, da bi ne uspeli s svo-jimi zahtevami.

Koroškemu kmetu je domačija nekaj svetega. Za noben denar ga ne pripravi do tega, da bi odprodal kaj sveta. Le v prav izjemnih slu-čajih se to zgodi. Kmet pa, ki odprodaja od svoje kmetije zemljo, izgubi pri sosedih ves ugled. Korošec tudi nikdar ne trguje z zemljo. Ta mu je za to preveč sveta. Ako že mora kme-tijo prodati, tedaj jo proda celo, nikakor pa je noče razkosavati in ovi redki prekupčevalci kmetij, ki so prišli pred vojno posebno iz naše Gorenjske ter so s slovenskimi kmetijami na Koroškem trgovali in jih razkosavali, so škodili v obeh slovenskih Korošcih mnogo ugledu slo-venstva, kar je morda vplivalo tudi kvarno na izid plebiscita.

Od žitaric sejejo na Koroškem največ rž. To pa zaradi tega, ker pravijo, da uspeva na Ko-roškem najbolje rž. Korošci pa tudi najraje jedo rženi kruh, in rž izžame zemljo morda manj kot pšenica. Poleg tega pa rž dozori najhitreje, tako da še lahko sejejo za njo ajdo, ki menda po rži tudi najbolj uspeva. Razen rži sejejo povsod tudi pšenico. Pšenično moko rabijo za kruho in za beli kruh, ki ga nazivajo na Koroškem: pogača. Pšenica uspeva prav dobro tudi po hri-bih do 1.000 in več metrov morske višine. Šele višje gori jo nadomešča ječmen. Oves uspeva povsod. Bolje kot v ravnini pa uspeva v hribih, odkoder ga dobivajo za izmeno tudi Poljanci. Tudi koruza, imenovana na slovenskem Ko-roškem ponekod turščica, drugod pasirk, uspeva po koroških ravninah dobro. Vendar je sejejo navadno za živino. Izjemo pa tvori v tem oziru Zilska dolina. Tu je sejejo več, ker uspeva do-bro, in jim pri pomanjkanju druge moke služi tudi za hrano.

Koroški kmet redi v ravnini navadno po 4 krave in nekaj glav mlade živine; poleg tega ima še 10 do 20 prašičev in včasih še kakih 30 ovac. V hribih se kmetje s poljem ne ukvar-jajo mnogo. Redijo pa tem več goveje živine, katere imajo po 20 in več repov. Razen tega pa redijo splošno tudi ovce.

Hribovci uporabljajo za delo največ vole in imajo večinoma le po enega konja. Poljanci pa imajo za delo skoro izključno konje, katerih imajo po 2 do 3. Korošec-poljanec volov nima rad za delo. So mu preokorni in prepočasni. Ampak ne mislite, da morajo pri njem konji dirjati! Nasprotno! Kdor bi podil delovne ko-nje, tisti bi povzročil splošno zgledovanje. Vozi se, pa koroški kmet tudi ne veliko, kajti tamošnji pregovor pravi: »Kdor se mlad vozi, tisti bo moral star hoditi.«

Sadje, predvsem hruške in jabolka, uspeva najboljše v rutah, to je po obronkih gora. Tam rodi tudi najbogatejše in daje najlepše sadove. Delajo iz njega sadjevec, ki ga imenujejo splošno »moš« in jim služi predvsem kot domača pijača ter nadomešča obenem vino in pivo. Za žganjekuho sadja ne uporabljajo in žganja sko-ro ne poznajo.

V koroški Sloveniji je razširjeno precej moč-no tudi čebelarstvo. Čebelarjenje se pa vrši še večinoma po starem načinu, v kranjcih.

Koroški Slovenci v splošnem ne živijo slabo in morda med vsemi Slovenci najboljše. Kruha, ki je zvanredno okusen in tečen, ne sme manj-

kati v nobeni hiši. Ako ni dovolj rži, prime-šajo nekoliko ječmenove, ovsene, koruzne ali slabše pšenične moke. Za kruho rabijo pšenično moko: za žganec, ki jih poznajo Korošci več vrst, pa rabijo običajno ajdovo moko, ki jo me-šajo v slučaju slabe ajdove letine s pšenično moko.

Ker imajo Korošci dovolj krav, imajo tudi dovolj dobrega mleka.

Kaša z mlekom je na slovenskem Koroškem takorekoč narodna jed, in jo jedo jutraj ali zvečer, včasih pa, zlasti ob postnih dneh, tudi obakrat. Druga narodna jed je Korošcu gosta mlečna juha, napravljena iz kislega mleka in kumar. Ampak Korošcu ne recite, da je to juha! Bil bi užaljen, ker je ne je kot juho in jo ceni previsoko, da bi jo imenoval »juho«. Pa kakšna je ta jed? — Navesti hočem besede nekega go-stilničarja iz Brežic, ki je služil svoječasnno kot orožnik na Koroškem in ki jo je opisal takole: »Pa kakšne jedi jedo Korošci! Narežjo kumare, jih nasolijo in dajo v kislo mleko. Nato dajo v mleko še paprike ali popra, kumine in ne-koliko drobnjaka ali česna. In to jedok! — Ko-rošci jedo to navadno s kruhom za malico.

Krompir jedo večinoma le prašiči. Navada pa je, da ga jedo ob prostnem času s kruhom ali

z mlekom po enkrat ali tudi dvakrat na dan tudi ljudje.

Koroški Slovenci so marljivi in delajo poleti navadno od zore do noči; če pa je potrebno, pa še v noč. Dandanes trpijo kmetje s svojimi rodbinami vred posebno zaradi tega, ker stane-jo posli v Avstriji radi visokih mezd, osobito pa zaradi visokih socialnih dajatev, toliko, da kmetije izdatkov ne zmorejo. Na kmetih mora delati vse: od otroka pa do starčka in starke, ne samo iz gospodarskih, temveč tudi vzgojnih razlogov. Človek, ki pehajuje, nič ne velja. Da na slovenskem Koroškem sodniki nimajo mnogo posla, zato ima gotovo največ zaslug rodbinska in ljudska vzgoja.

Koroški Slovenci so tudi priznani dobri go-spodarji. Glavno gospodarsko pravilo je: Pri-lagodi izdatke svojim dohodkom! Ako imaš majhne dohodke, pač ne smeš veliko izdati. Če pred vojno je bilo v navadi, da je imel kmet v naprej žita in denarja vsaj za leto dni.

Koroški kmet je varčen in malobeseden. Čve-kač pri njem ne opravi ničesar, posebno ne ti-sli, ki si sam ni znal zagotoviti svoje bodočnosti. Korošec ga sicer posluša, ne reče nič, misli si pa svoje. Kdor ne zna pomagati samemu sebi, tudi drugim ne bo pomagal.

Borzna poročila

DEVIZE

Ljubljana, 12. julija. (S primo Narodne banke.) Amsterdam 2961-01 do 2975-61, Berlin 1749-20 do 1763-08, Bruselj 732-75 do 737-82, Curih 1424-22 do 1431-29, London 214-98 do 217-03, Newyork 4308-24 do 4344-55, Pariz 287-82 do 289-26, Praga 181-62 do 182-72, Trst 356-81 do 359-90.

Curih, 12. julija. Beograd 7-—, Pariz 20-2075, London 15-14, Newyork 305-375, Bruselj 51-50, Milan 25-125, Madrid 41-90, Amsterdam 208-05, Berlin 122-95, Stockholm 78-05, Oslo 76-05, Ko-penhagen 67-60, Praga 12-76, Varšava 57-80, Atene 2-92, Carigrad 2-46, Bukarešta 2-50, Hel-singfors 6-68, Buenos-Aires 0-81.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana, 12. julija. Inv. pos. 1921 80 do 82, 7% Bler. 77 do 78, 8% Bler. 67 do 68, Agr. obv. 1921 45 do 47, beglučke obv. 63 do 65, Obv. stab. pos. 1931 78 do 80.

Zagreb, 12. julija. 7% inv. pos. 80 do 81, vojna škoda kasa 369-370-368-373, julij 369 do 370, avgust 369-370-368-370, september 368-370, 4% agr. obv. 45 do 47, 7% Bler. 67-75 do 68-25 do 67-75 do 68, 8% Bler. 78 do 80, 6% beglučke obv. 63 do 64, Agr. priv. banka 227 n, Dunaj-Zagreb klir. 875-885-880, Dunaj-Beograd klir. 884-85-874-35, Grčija-Zagreb klir. 35 r, Grčija-Beograd klir. 34-75 pon., Priv. klir. London-Za-greb 234.20-235.80-235, Priv. klir. London-Beograd 235-46 do 233-86, Priv. klir. Marid-Za-greb 600 r, Priv. klir. Madrid-Beograd 610 pon.

Beograd, 12. julija. 7% drž. inv. pos. 81-50 do 80-50, 4% agr. obv. 47 do 46-50, beglučke obv. 65-50 do 65 (65-50 do 65-40 [ult. sept. 65-50 do 65]), vojna škoda prompt 371-50 do 371 (371), okt. nov. zaklj. (371), 8% Bler. pon. 78, 7% Bler. 68-50 do 68 (68), 7% pos. Drž. hip. banke povpr. 74, Narodna banka 5900 do 5780 (5780).

BLAGO

Ljubljana, 12. julija. Koruza: franko vagon bačka postaja 78 do 80, franko vagon banatska postaja 76-78, činkvantin, franko vagon bačka postaja 110 do 112.50. Oves: franko vag. slavonska postaja 100 do 102. Pšenica: franko vagon bačka postaja 122-50 do 125, franko vagon ba-natska postaja 120 do 122-50. Moka: pšenična 0g, banatska postaja 205 do 215, pšenična 0g,

bačka postaja 200 do 210, pšenična 2, bačka po-staja 180 do 190, pšenična 5, bačka postaja 160 do 170. Otrobi: pšenični, franko vagon bačka postaja 100 do 105.

POVPRAŠEVANJA

Ljubljana, 12. julija. Smrekove foderine v raz-ličnih merah. Ia. parjene bukove frize, suhe in sveže, od 40 cm naprej, 27 mm, 8-12 cm. Ia. re-zana lipovina. Ia. orehovi blodi in oreh. boules. Javorjevi hlodi do 240 m naprej s precejšnjim odstotkom od 4 m naprej, cilindrični, ravni, za furnir. Borov rezan les v različnih dimenzijah. bosanski in štajerski les, približno 310 m³, Ia., brez grč. Tesani trami 10/10, 10/13, 13/16, 4 do 10 m. Paralelno ostrorobo rezane deske III/IVA, 48 m/m od 17 cm naprej in 28 m/m 16 cm širine, 4-8 m. 150 m³ testonov 20 m/m. 2.25 m, 10 cm naprej I/II/III monte. 1 vagon javorjevega re-zanega lesa I/IIa. Lipov rezan les I/IIa, 50 do 100 m/m, ev. v debelejših dimenzijah. Orehovina Ia, 35 cm Ø, 140 m naprej. 3 vagon buk, friz Ia, 26 m/m, 6-7 cm, 35-50 cm. Brestovina I/IIa, 22 cm naprej, 40-100 m/m, 2-5 m. Lipovina ca 50 m³ I/IIa, od 20 cm naprej, 50-100 m/m, 2 do 5 m. I/IIa jesenovina, od 20 cm naprej, 50 do 100 m/m, 2-5 m. Beli javor I/IIa, od 25 cm na-prej, 27-100 m/m, 2-4 m. I/IIa jesenovina (bou-les) 1-3 m. Ia. hrast. frize 27 m/m, 30-50 cm, 5, 6, 7 cm. I/IIa hrast. frize 8-12 cm. Jesenovi hlodi s srednjim premerom 40 cm.

Budimpešta, 12. julija. Tendence prijazna, pro-met srednji. — Koruza: julij 11-30-28-33-26 do 11-26-27, avgust 11-35-25-30 do 11-28-30, maj 11-30-50-40 do 11-40-41.

Chicago, 12. julija. Pšenica: julij 83-125, sep-tember 83-875, december 83-375. Koruza: julij 81-50, september 74-75, december 63-50.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 5 Din. Drž. in ban. davek 3 Din. Oglasniki, ki iščejo službe, plačajo samo po 25 par za besedo. Pri malih oglasih reklamnega značaja stane petina vrsta 2 Din. Na pismena vprašanja se priložiti za odgovor 2 Din v znakah. — Mali oglasi se plačljivi takoj pri naročilu.

SPREJMEMO pridnega in poštenega akviziterja. Uprava »Glas Narodas«.

Emil Vachek:

Kri ne kliče po maščevanju...

Danijel je uprl pogled vanj. »Treba bi mi bilo samo vstati, prijeti Letza za ramo in vedel bi,« je odgovoril, pa se spet nasmehnil. »Tega nisem verjel in še danes ne verjamem,« je rekel. »Toda spomnil sem se na to prigodo pred nekoliko dnevi.«

Bernard je molčal, postal je brez vzroka zelo nevoljen, kakor da bi se dolga zgodita nekaj bliž-neval. Danijel je govoril dalje: »Ker sem bil blizu svojega rojstnega kraja in ker sem bil prost, sem se peljal tja. Nekateri ljudje so mi pravili, da je neko-liko tednov prej potoval tam zanimiv tujec, ki se je vedel tako skrivnostno, da je ostalo za njim mnogo govorice in povesti. Neka skupina židov pridno raz-kopava v nekem gozdu, ker se je dal tisti človek peljati tja in je tam nekaj iskal. Iz tega, da se je odpeljal praznih rok, so sklepali, da ni našel, kar je iskal. In ljudje si domnevajo, da je iskal zakopano polkovo blagajno. Našli bi jo radi sami.«

Astenburgu je padala cigareta iz roke. Držal jo je, čeprav ni kadil tako dolgo, da mu je dogorela prav do prstov.

»Ali se vam je kaj prigodilo?« je vprašal Danijel, ki je opazil, kako se je zdrzil.

»Ne, samo cigareta me je spekla v prst,« je od-govoril Astenburg.

Danijel temu ni dajal pozornosti. »Nekateri teh blaznežev so si zapomnili, kakšen je bil zagonetni popotnik, in opisali so mi ga. Drugi ljudje so ga tudi videli in nekateri so se celo razgovarjali z njim. Vsi ti so mi poročali. Bil je Nemec, bivši častnik, ki se je nekoč bojeval v tem kraju in imel je nele vašo po-

72

stavo, vaše oči in morda celo vaše telo, temveč celo vašo popotno obleko, v kateri sem vas videl, ko sem odhajal iz Bratislave na Dunaj. Priznajte, da se je moral nad tem nekoliko spotikati človek, ki se mu je nekoč že nekaj podobnega pripetilo. Takrat je tista Letzova gospodinja tudi opisala njegovega obisko-valca tako, da sem do vseh podrobnosti videl v njem vas.« Nekoliko je umolknil, se odkašljajal in pogledal na tla. »Najbrže imate dvojnika.«

Bernard je poslušal z grozo v srcu. Ali je to slu-čaj ali kaj, da je ravno Danijel izvedel o njegovem tajnem potovanju? Šinila mu je blazna misel v glavo — da morda ve celo to, zakaj je tja potoval. Toda potem ne bi sedel zraven njega.

»Prav za prav me je ravno absurdnost misli, da bi vas mogel imeti za tistega skrivnostnega popot-nika, naposled prepričala, da niste mogli biti to vi niti takrat, ko je bil posvarjen ta lopov Letz.«

V tem trenutku je orkester doigral in zadnje Danijelove besede so zazvenele v nastalo tišino. Letz, začuvši že vdruči svoje ime, je dvignil glavo in se naglo obrnil. Astenburg ni več utegnil okreniti glave in srečal se je z Letzovim pogledom. Letz je dolgo zrl nanj. Potem se je obrnil k svojemu družabniku ter se začel spet pogovarjati z njim.

»Zdaj vas je pa videl,« je pripomnil Danijel. »Zakaj se nista pozdravila? Ali se ne stikata več?«

»Stik je prekinil sam,« je s trudom odgovoril Bernard. »Menda si domišlja, da nisem storil zanj vsega, kar bi bil mogel. Toda hotel je od mene mnogo več, kot sem mu mogel nuditi.«

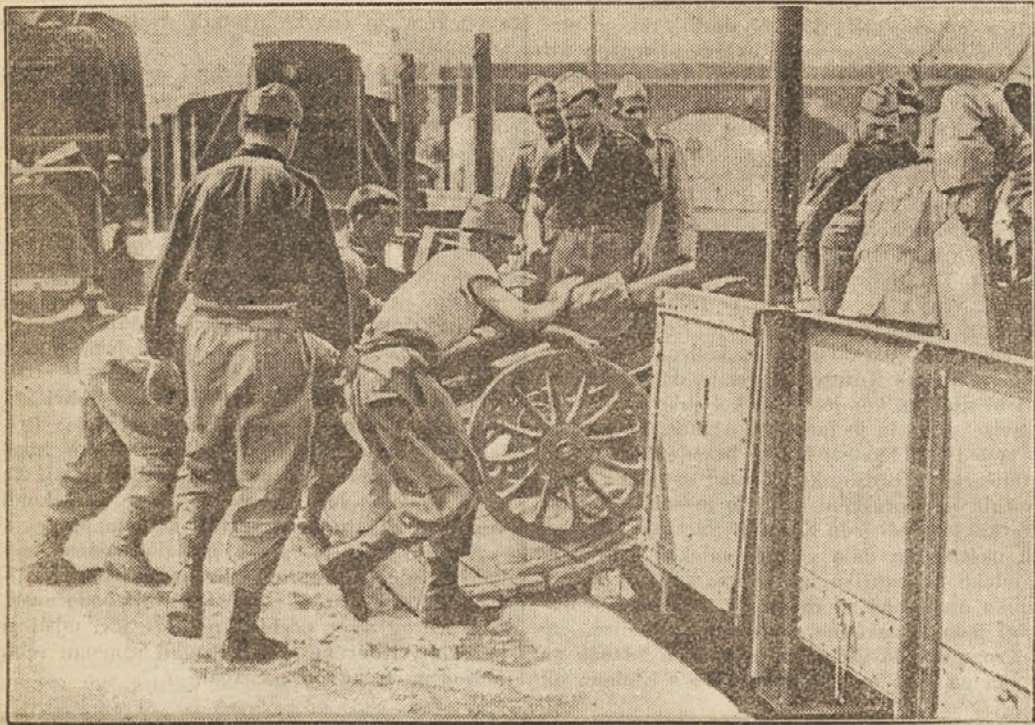
»Tega vam ni treba biti žal,« je odgovoril Da-nijel. »To je brezčasten človek, taka strigalica. Ni v vrsti vojnih malopridnežev na prvem mestu, toda tudi med najposlednejše se ne more uvrstiti. Lahko si častitate, da nimate z njim nič skupnega več.«

Ker je šel plačilni natak ravno mimo, ga je poklical in plačal. Tudi Bernard se je pridružil in

zelo mu je odleglo. Vztrajati med tema dvema člo-vekom, to je presegalo njegove moči. Odšla sta v temo, v katero se je pogrezalo veliko število zaljub-ljencev. Danijel se je nenadno obrnil k Astenburgu ter mu podajal roko v slovo. Vedel je, da to ni vljudno, toda danes mu v Bernardovi družbi ni bilo tako prijetno kakor drugokrat. Nekaj se je v njem dvigalo proti njemu; vedel je, da bo to spet zadušil, toda za danes ga je ta boj utrudil. To ni bilo to, da bi morda verjel, da je bil res Astenburg, ki je slišal o njem pripovedovati, ko je potoval po Podkarpatskem, bilo je nekaj drugega, nekaj tako nežnega in tako uhajajočega, da si ni vedel svetovati. Misli je, da stori najboljše, ako se poslovi od prijatelja. Bernard ga ni zadrževal. Podal mu je roko in razšla sta se.

2.

Mož, ki je prišel Letz z njim na Letno, je bil doktor Časlavský. Advokat ni nikakor izgubil nade, da od Letza še nekaj izve. Ta stvar, ki je tako ne-pričakovano izgubila pred njegovimi očmi svojo naj-gostejšo zaveso, je popolnoma prevzemala njegovo mišljenje. Neprestano se je je moral dotikati, moral je biti v njeni bližini, v njenem ozračju. Začel je celo spredati misli, ki so bile popolnoma fantastične. Pre-mišljeval je, ali naj ne zvabi Letza na kako poto-vanje, kjer bi bil sam z njim. Kaj bi rekel Letz, ko bi mu ponudil, naj bo pri njem na stanovanju in na hrani? Morda govori iz spanja in bi nehote izdal, kar hoče obdržati zase. Trščica te misli je bil do-mislek, da bi se z Letzem spet sešel. Poslal mu je po brzemu slu povabilo, naj ga obišče, in za sestanek je določil pozno večerno uro. Ko je prišel Letz k njemu, je bil Časlavský v pisarni samo s sollicitatorjem, ki je potem takoj odšel. Časlavský si je vzel za pretvezo, češ, da je treba dopolniti prošnjo za pokojnino še z nekaterimi podrobnostmi, ki si jih je izmislil. Tako je bil z Letzem, dokler se ni stemnilo. Potem ga je spremil pred pisarno in ga vprašal, ali je že večerjal.



Italija in Abesinija

Kakor je našim čitateljem znano, se v splošnem domneva, da bodo vojne operacije v Vzhodni Afriki pričeale takoj, ko preneha sedanje deževje. Italijanske vojne priprave se med tem nadaljujejo z nezmanjšano hitrostjo. Dnevno plovejo z orožjem, municijo in četami natovorjeni parniki proti vzhodu. Naša slika nam kaže tovorjenje italijanske brdske artiljerije.

Sadje kot hrana za bolnike

Ze naš ponarodeli rek uči, da »jablane, hruške in druge cepé cepi v mladosti za stare zobe«. Sodobna znanost to navodilo v polnem obsegu potrjuje. Danes si polnovredne hrane sploh ne moremo misliti brez sadja.

Vitamini.

Da moremo prav razumeti veliko važnost sadja v prehrani, si moramo ogledati njega kemično sestavo. Sadje je praktično skoraj brez beljakovin in maščob, ima pa 15–20% ogljikovih hidratov. Pri tem ne vsebuje skoraj nič kuhinjske soli, relativno pa dokaj apnenih soli in mnogo vitaminov, zlasti vitamina C. Glavna sestavina pa je voda. Po tem pregledu je jasno, da ima sadje poglobitveno vrednost v prehrani zaradi znatne množine vitaminov. Seveda ga je treba uživati poleg običajne druge hrane.

To velja za zdrave ljudi. Pri bolniku pa zavzema sadje v dieti še vse važnejše mesto. Pomankanje kuhinjske soli in beljakovin pa relativna obilica apnenih soli in vitaminov v sadju, vse to ga usposablja za najprimernejšo hrano bolnikov, ki trpe za različnimi vnetji. Zlasti je to pri vročinskih boleznih. Jako primerno je sadje tudi za vse kure, potom katerih se boče bolnik znebiti preobilih maščobnih zalog v organizmu. Ker ne vsebuje skoraj nič beljakovin, je sadje posebno priporočati bolnikom z boleznimi na ledicah.

S pomočjo sadja v primerni obliki in množini pridemo pri otrocih v okom raznim črevesnim katarjem, griži, paratifusu, koleri. Pa tudi pri odraslih je sadje v takih obolenjih velika pomoč. Seveda pa nikakor ne gre, da bi laik dolečal takemu bolniku množino in obliko sadne prehrane. Kakor povsod, velja tudi tu pravilo, da je vsako delo samo takrat prav opravljeno, in res kaj vredno, kadar ga opravi strokovnjak, torej v našem primeru zdravnik.

Vse, kar smo tu povedali o sadju, velja samo kot vzpodbuda. Napačno in v posameznih primerih celo življenjsko opasno bi pa lahko bilo ako bi kdo brez strokovne izvežbanosti in znanstvene usposobljenosti hotel na mazaški način delati s sadjem čudeže. Vsako zdravilo je lahko tudi mrtvilo in kar je kje lek, je lahko drugje strup. Kdor torej meni, da bi mu bilo treba zdravljenja s pomočjo sadja, naj se posvetuje prej z dobrim, izkušenim zdravnikom.

Čuvajmo naše prijatelje!

Zal je le preveč razširjeno zmotno mnenje, da je žaba strupena žival. Človek da se naj ne nikar ne dotika, ampak naj jo takoj ubije, kjer jo zagleda. Res je pri tem treba le želeli, da bi se človek te živali čim manj dotikal, pa ne zaradi njene strupenosti, ampak zato, ker je koristna. Žaba namreč uniči neznanske množine mrčesa. Ako bi hoteli te množice škodljivcev pokončati z umetnimi sredstvi, ki jih moramo drago plačevati, si lahko takoj izračunamo resnično vrednost posamezne žabe. Ona pa niti ne zahteva za svoje delo nobenega drugega plačila kakor to, da jo pustimo v miru. Za to edino uslugo nam dnevno uniči neverjetno velike množine gosenic, polžev in raznega škodljivca mrčesa na vrtu. Zato ponekod strokovnjaki celo priporočajo, naj bi vsak vrtnar v rastlinjaku imel tudi žabe. Te so najboljše stražnice, ki znajo temeljito pregnati cele čete škodljivcev. Kdor se torej žabe boji, naj jo torej vsaj posli živelj. Nedolžna žival mu bo to pošteno poplačala.

Kakor žaba, je koristen na vrtu tudi jež. Njegova poglobitvena hrana so miši. Koliko škode pa napravijo na vrtu in na polju miši, to ve vsakdo. Jež pa je boljši pokončevalec miši kakor n. pr. mačka. Poleg tega ima v primeri z mačko še to prednost, da ni nevaren ptičem. Da pa so

nam ptiči na vrtu koristni, o tem smo menda že vsi dovolj prepričani. Zato velja vsakemu prijatelju prirode kot ukaz: Ne preganjaj nobene koristne živali in zlasti tudi ne žabe in ježa!

Neprenehoma 653 ur v zračnih višavah

Brata Key, ki sta se 4. junija v Ameriki dvignila k vztrajnostnem poletu, sta ta teden v ponedeljek pristala na letališču v Meridianu. V zračnih višavah sta vztrajala 653 ur 23 minut, to se pravi — več nego 27 dni. Krožila sta torej skoraj mesec dni nad letališčem v Meridianu in sta znatno prekosila dosedanja svetovni rekord v vztrajnostnem poletu. Ta rekord sta uradno doslej imela brata Hunter, ki sta vztrajala v zraku 554 ur 41 minut. Neoficialno pa sta



Posrečen posnetek nilskega konja pred obedom — seveda v zoološkem vrtu.

si lastila rekord Američana Jackson in Obrin, ki sta vztrajala v poletu 647 ur 28 minut. Gorivo za motorje in hrano letalcema so ves čas donášali s pomožnim letalom.

Zdravilo proti morskimi boleznim

Nek švedski zdravnik je iznašel prav preprosto zdravilo proti morskimi boleznim. Gre buje za nek preparat iz beljakovin, s katerim so dosegli v bolnišnici Salgren v Götensborgu odlične uspehe.

Ta preparat vbrizgnejo bolniku in uspeh je ta, da je potem dotičnik za morsko bolezen in vse slične bolezni sploh neobčutljiv. Kot značilen primer za resnično uspešnost novega zdravila navajajo slučaj neke danske gospe, ki jo je na vsaki morski vožnji, naj je bila še tako kratka in mirna, napadla morska bolezen. Po injekciji novega preparata se ni bolezen pojavila nikoli več.

Nov otok v Severnem morju

Ob skrajnem ustju reke Labe blizu Cuxhavena, predhodnega hamburškega pristanišča, nastaja nov otok. Gre za peščeno plast, ki vedno više in v širšem obsegu začenja moleti iznad morske gladine.

Otok je dosegel višino cuxhavenskega nasipa in je varen tudi pred valovi, ki jih povzročajo viharji. Najnižja točka na otoku je namreč samo še pol metra pod višino, ki jo dosegajo najvišji valovi. Na otoku so zdaj začeli čisto snovtreno zasajati primerno rastlinje in upajo, da bo kraj v doglednem času uporaben za naseljevanje.

Italijanske premije za otroke

Skoraj vse evropske države zdaj skrbijo za danje rojstev, ki se smatra za veliko nesrečo, čeprav je istočasno zelo težko najti dela in kruha tistim, ki so že na svetu. Posebno Nemčija in Italija zelo skrbita za obilen naraščaj. Ker pa je v sedanjih težkih časih težko posamezni rodbini, preživljati kopico otrok, so uvedle razne države tudi nagrade za matere večjega števila otrok. V Nemčiji so te nagrade predvsem kulturnega značaja — mati več otrok dobi zastoj vstopnice v gledališče ali radio i. pod. Italija pa je sedaj uvedla nagrade v denarju, in sicer samo za moške otro-



Vesela vožnja po morju

V Ameriki in Angliji se čedalje bolj uveljavlja svojevrsten sport, ki mu pravijo »ježa na valovih«. Motornemu čolnu privežejo posebno desko, na katero se spravijo razigrani kopalci, ki jih na ta način stalno hladijo valovi in vodni curki drvečega motornega čolna.

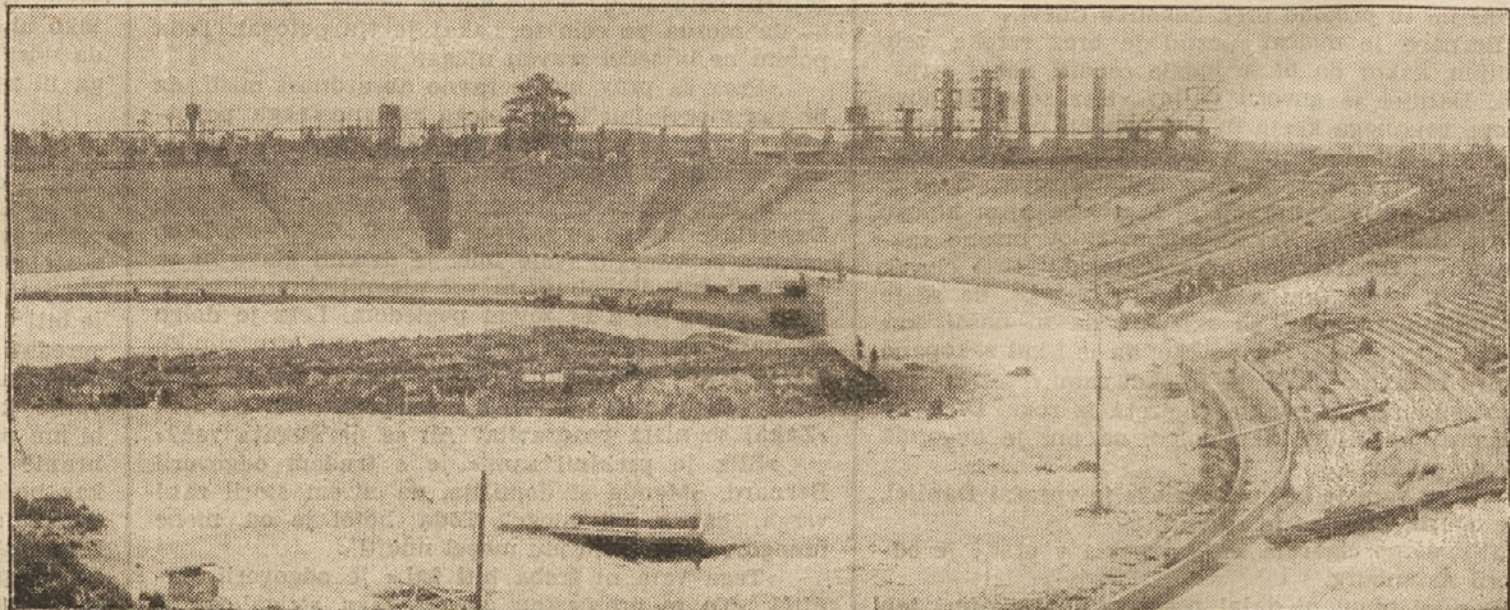
ke (ne vemo, ali so mnenja, da dekletom ni treba jesti, ali da bodoča generacija ne bo potrebovala mater ali kaj?). Častnikov sin dobi ob porodu 5000 lir, sin višjega ali nižjega uradnika od 4000 do 2000 lir, dnevničarjev otrok pa 1500 lir. Človek bi sicer rekel, da oče z višjo plačo lažje preživlja otroka, kakor oni z nižjo plačo, a italijanska vlada je očitno drugega mnenja. Kaj je z otroci očetov, ki niso v državni službi, ne vemo.

Čitajte in razširjajte

»Glas naroda«!



Voditelj »Ognjenih križev« de la Rocque.



Priprave za olimpijado v Berlinu

Polovico glavnega dirkališča na olimpijskem stadionu v Berlinu so dogradili.